

ธรรมาธิปไตย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจภาวนา ตั้งใจเลย สิ่งที่มีคุณค่าคือเรื่องของหัวใจ สิ่งที่เป็นนามธรรมกลับมีคุณค่า กลับเป็นรูปธรรม สิ่งที่เป็นรูปธรรม เห็นไหม สิ่งที่เราจับต้องได้ ตาเห็นได้ สัมผัสได้ จับต้องได้ สิ่งนี้เป็นรูปธรรม สิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น ร่างกายนี้เกิดมาตั้งแต่เด็กแล้วเติบโตขึ้นมาแล้วก็ชราคร่ำคร่าไป คูลี ต้องตายหมด สิ่งที่ต้องตายหมด นี้อุปสรรคมันเป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจังหมดเลย

เรื่องของโลก โลกนี้เป็นอนิจจัง โลกนี้เป็นอนินฺตฺย องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ว่าโลกนี้เป็นอนินฺตฺย มันไม่มีที่จับสั้น ใจ มันจะมีอยู่อย่างนี้แล้วมันจะหมุนไปอย่างนี้ แล้วมันจะมีความเป็นไปของการสับเปลี่ยน เป็นเพราะมันเป็นอนิจจัง เพียงแต่ว่าเรามาเกิดช่วงไหนของโลก เรามาเกิดช่วงไหน สังคมที่มีความสงบร่มเย็นเราก็มีโอกาสได้ประพฤติปฏิบัติ

เวลาสังคม เห็นไหม อย่างเช่นเวลาเกิดสงครามโลกนี้ ทุกอย่างอึดอัดขาดแคลนไปหมดเลยนะ นี่เพราะใคร เพราะผู้นำไม่กี่คน ทำให้เกิดสังคมมันแปรไป แต่อันนั้นเราไปมองว่าเป็นประวัติศาสตร์นะ แต่ถ้าเรามองเรื่องของกรรมล่ะ กรรมมันเป็นไป ใจ สิ่งที่เราขัดแย้งกัน การโต้แย้งกันของโลก มันเป็นอย่างนั้น มันทำให้เกิดสภาวะแบบนั้น นี่มันเป็นกรรมของสัตว์โลก

ถ้าสัตว์โลกเกิดมาในสภาวะแบบนั้น เราย้อนกลับมาที่เราสิ ถ้าเรานี้เรามีอำนาจวาสนาขนาดไหน เกิดมาเป็นทุกข์เป็นยากแน่นอน เราเกิดมานี้ คูอย่างพ่อแม่สิ อพยพมาจากเมืองจีน เพื่อหนีหนอนใบ เขาอพยพกันมา แล้วเขามาสร้างเนื้อสร้างตัวกันที่นี่ รุ่นพ่อรุ่นแม่ต้องมาบุกเบิกนะ แล้วเรานี้เรามาเกิดในนี้ เพราะส่วนใหญ่แล้วเป็นเชื้อสาย เรามาเกิดในนี้

เราเกิดมาเป็นเด็กเราก็ว่าเราก็ทุกข์เราก็ยาก เพราะสังคมมันยังไม่เจริญอย่างนี้ใช่ไหม สังคมในสมัยเราเป็นเด็กๆ กันอยู่นี้ สังคมเป็นการช่วยเหลือตัวเองในท้องถิ่น สิ่งท้องถิ่นก็เป็นไปในท้องถิ่น แต่ในปัจจุบันนี้สิ่งสภาวะแบบนั้นหมดไปแล้ว เพราะอะไร เพราะความเจริญของการสื่อสาร การเจริญของการคมนาคม การเจริญมาหมดนะ สิ่งที่เจริญหมดเราก็สะดวกสบาย

แต่ย้อนกลับมาสิ ย้อนกลับมา เรามีความสุขไหม เราเกิดมาเพื่ออะไร สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของโลกนะ นี่ “อธิปไตย” สิ่งที่เป็นอธิปไตยนะ นี่เวลาเราเลือก เราเลือกแบ่งเป็นประเทศแบ่งเป็นอธิปไตย สิ่งที่เป็นอธิปไตย นี่เป็นเรื่องของโลก เรื่องของโลกแบ่งเขตเป็นประเทศ เป็นอำเภอ เป็นจังหวัด แล้วนี่เขาโต้แย้งกันเองนะ

คูสิ เวลาจัดกีฬาแข่งขันกัน กีฬาเขต เขตใครเขตมัน จะเอาชนะคะกันกัน นี่เวลาระหว่างประเทศ ระหว่างภูมิภาค ระหว่างประเทศ นี่มันเป็นอธิปไตย พอเป็นอธิปไตยเราก็ไปยึดมั่นว่าสิ่งนี้เป็นเขต เป็นการแบ่งแยกแล้ว ต้องเป็นเขตของเรา เรามีความยึดมั่นในสิ่งนั้น แล้วพอโลกเจริญขึ้นมา ก็บอกเลยว่าไม่มีพรหมแดน โลกนี้เป็นหนึ่งเดียว...นี่มันอยู่ที่แนวคิด อยู่ที่สังคม อยู่ที่ เป็นไป เรื่องของโลกไม่ใช่เรื่องของธรรม แต่โลกกับธรรมมันอยู่ด้วยกัน

เพราะเราเกิดตามกรรม กรรมนี้พาดายพาเกิด แล้วมันมีศาสนา มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เป็นผู้ที่หุดาสว่าง หุดาสว่างเพราะว่าท่านสร้างสมบุญญาธิการมาเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง เห็นไหม ตรัสรู้ด้วย ว่าเป็นไป...ชีวิตนี้มาจากไหน เกิดมาเพื่ออะไร เกิดมาทำไม เกิดมาความสุขที่แท้จริงอยู่ที่ไหน

ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า...เวลาโลกเจริญ เวลาเป็นไปเราก็มองว่าสิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเรา เราเกิดมาเรามีบุญมีกุศล นี่เขาคิดกันไปอย่างนั้นนะ คูสิ คูสมัยพุทธกาล ฤาษีชีไพรเขาก็หาอธิปไตยของเขาเจอนะ อธิปไตย คือ ตัวจิต สิ่งที่เป็นตัวจิตนะ อธิปไตยอยู่ที่ไหน อธิปไตยของโลกเขามันแบ่งเขตสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ นี่มนุษย์จากภายนอก ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย ต้องเสมอภาค นั่นเป็นอธิปไตย เป็นสิทธิเสรีภาพของมนุษย์

แต่อธิปไตยของจิตละ ถ้าจิตมันคลุกเคล้าไปด้วยค้นหาความทะยานอยาก ด้วยความคิด ด้วยความฟุ้งซ่าน ด้วยความสิ่งต่างๆ ครอบงำอยู่ มันก็เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งนะถ้าไม่มีศีลธรรม ถ้ามีศีลธรรมขึ้นมา เรามีศีลมีธรรมของเราขึ้นมา มันก็เป็นสัตว์ประเสริฐ มนุษย์เป็นสัตว์ประเสริฐ

มีปัญญาที่คิดค้นสิ่งต่างๆ เครื่องอำนวยความสะดวกให้กับพวกเราตนเอง ให้สิทธิ์เผ่าพันธุ์มนุษย์ ขยายออกไปมหาศาลเลย นี่ไง เป็นมนุษย์

แต่ถ้ามีศีลธรรมเข้ามา อธิปไตยของเรา คือถ้าจิตมันสงบเข้ามา เวลาจิตมันสงบขึ้นมา มันแวบแวบแวบ มันเสมอกากัน มันเหาะเหินเดินฟ้าได้นะ สิ่งที่เหาะเหินเดินฟ้าได้เพราะอะไร เพราะเหาะได้ เข้าสมาบัตินี้ตั้งโปรแกรมของจิตไว้ เหาะ แล้วก็เข้าสมาบัติ พอถึงจุดหนึ่งของมัน มันจะไปตามอำนาจของจิตที่มันพ้นจากแรงดึงดูดของโลก โลกมีแรงดึงดูดทุกอย่างโยนขึ้นไปจะ ตกกลับมาที่โลก

อธิปไตยของจิตเหมือนกัน ตัวจิตคือตัวโลก แล้วตัวค้นหาความทะยานอยาก ความคิด ความปรุง ความแต่ง เกิดมาจากใจ เกิดมาจากใจมันก็คลุกเคล้ากัน มันเป็นขั้วบวกขั้วลบอยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าเราทำความสงบของใจขึ้นมาโดยที่ว่างค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ นี้ ฤทธิชีไพรเขาก็ทำความสงบของเขาได้ ถ้าทำความสงบของเขาได้เขาหาอธิปไตยของเขาได้ มันเป็นที่ว่างที่เป็นแรงดึงดูดของกรรมมันบาลานซ์กัน สิ่งที่บาลานซ์กันมันเหาะเหินเดินฟ้าได้เหมือนกัน นี่เพราะฤทธิชีไพรสมัยพุทธกาลก็เหาะได้

ในเมื่อเขาเจออธิปไตยของเขา อธิปไตยนี้มันปกครองด้วยอวิชา สิ่งที่เป็นอวิชาในหัวใจ นื่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปศึกษาเล่าเรียนมาขนาดไหน ปฏิเสธเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เป็นอธิปไตยมันก็เป็นตัวตน มันก็เป็นสิ่งที่มียู่ มันเป็นภวาสวะ มันเป็นที่จิตนี้เหาะเหินเดินฟ้า จิตนี้ก็ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายเหมือนกัน นี่ถึงค้นคว้ามาด้วยปัญญาไง ภาวนามยปัญญา

ศาสนาของเราเจริญรุ่งเรืองมาจากตรงนี้ ตรงที่ว่ามีอาสาวัชฌญาณทำลายกิเลสอวิชา ถ้าทำลายกิเลสอวิชา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา นี่เป็นผู้ที่หูตาสว่างแล้ววางธรรมและวินัยไว้ให้เราก้าวเดินตาม เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมานี้โลกจะเจริญขนาดไหน โลกจะเสื่อมทรามขนาดไหน มันเป็นบุญเป็นกรรมของสัตว์โลกที่เกิดมาในสภาวะแบบนั้น

ถ้าเป็นพระโพธิสัตว์ การเกิดและการตาย เวียนตายเวียนเกิด แม้แต่วิจัยเรื่องทางโลกก็น่า สดลสังเวชแล้ว มนุษย์ ๑๐๐ ปี สัตว์แมลงวัน ๗ วัน ใน ๑๐๐ ปีแมลงวันจะเกิดกี่รอบก็พันรอบใน วัฏวนชีวิตของเขา ในวัฏวนชีวิตนะ แต่เขาก็ไม่เกิดเป็นแมลงวันหรือสัตว์ตลอดไป เห็นไหม มันเวียนตายเวียนเกิดไป

ในสมัยพุทธกาล พระได้จิ๋วใหม่มา ตัดจิ๋วกันอยู่ ด้วยความผูกพันกับจิ๋วไปเกิดเป็นเลน จากพระจากมนุษย์นี้ จากพระด้วยไปเกิดเป็นเลน พันจากเลน...พองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเห็นว่าเพราะนี้หูตาสว่าง เห็นความเกิดและความตาย เห็นการหมุนไปของจิต จิตจะหมุนไป ในเมื่อชิปไทย แม้แต่ชิปไทยของจิตเราก็อหาไม่เจอ แล้วเราไม่มีอาสาวัคขญาณไปทำลายชิปไทย ตัวนี้ ไปทำลายกิเลสอวิชาในหัวใจนี้ มันยังเวียนตายเวียนเกิด

แม้แต่เป็นพระประพตปฏิบัติคุณงามความดี ขณะตายไป จิต ความคิดกับจิต ชิปไทยกับสิ่งที่อยู่บนโลก สิ่งที่ความเป็นไประหว่างความคิดกับจิตมันยังชำระสะสางกันไม่ได้ เห็นไหม เห็นจิ๋วอยู่จากภายนอก จิ๋วเป็นเครื่องอาศัย สิ่งที่เป็นเครื่องอาศัยเราห่มเพื่อกันหนาว กันร้อน กันแดด กันฝุ่น ห่มเพื่อปิดกั้นความน่าละอายเรื่องของสรีระ สิ่งนี้เป็นแค่เครื่องอาศัย แต่ในเมื่อยังไม่ได้ทำลาย ไม่ได้ชำระกิเลสเลย สิ่งนี้ไปผูกพันมัน คับขันลงไป เวลาสิ้นชีวิตนี้ไปเกิดเป็นเลน

สิ่งที่เกิดเป็นเลนกับในจิ๋ว นั้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาที่หูตาสว่างมาก เห็นว่าพระองค์นี้ไปเกิดเป็นเลน สั่งพระไว้ เพราะธรรมวินัย “พระถ้าเสียชีวิตในพระนี่บริหาร ๘ เราสามารถบังสุกุลออกมาใช้ได้” สิ่งที่สมบัติของพระตกอยู่กับพระตามธรรมวินัย ทีนี้พระองค์นั้นตายไป พระก็ต้องทำตามวินัย คือจะแจกผ้าผืนนั้นกันต่อไปเพื่อให้พระใช้ประโยชน์ต่อไป

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ผ้าผืนนั้นอย่าเพิ่งไปแตะ เพราะว่าเลนตัวนั้นไปเกิดในผ้าผืนนั้น ถ้าเราไปแตะจะเกิดความผูกโกรธ” เห็นไหม สัตว์มันก็รักของมัน เวลาไปเกิดด้วยความผูกพัน ด้วยกรรม นิกรรมมันมหัศจรรย์ขนาดนั้นนะ ไปเกิดเป็นเลนก็คิดว่าจิ๋วผืนนั้นเป็นของเรา อยู่ในจิ๋วผืนนั้นนะ

ถ้าเราไปจับ เราไปทำตามธรรมวินัย ความถูกต้องไง ในเมื่อทำถูกต้องตามธรรมวินัย เพราะสิ่งนี้พระตายไปแล้ว สิทธิขาดไปแล้ว แล้วสิ่งนี้ก็ต้องเป็นของพระสิ เป็นของพระพระก็แบ่งกัน ผู้ที่อุปัชฌา ผู้ที่ขาดแคลน นิธรรมวินัยให้แจกคนนั้นก่อน ถ้าเราทำตามความถูกต้อง ถูกต้องธรรมวินัยถูกต้องหมดเลย เพราะว่าเราแบ่งกันด้วยความถูกต้องตามธรรมและวินัย ตามกฏนะ คือวินัย ตามธรรม คือความถูกต้องด้วย ศีลธรรมจริยธรรมถูกต้องหมดเลย

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไม่ควรแจกกัน ให้ไว้อย่างนั้นก่อน จนครบ ๗ วัน เล่นตัวนั้นอยู่ด้วยความสุข อยู่ด้วยความยึดว่าเป็นของเรา ตายจากเล่นนั้นไปเกิดบนสวรรค์นะ นี่จิตมันเวียนไปอย่างนั้นไง

แล้วเราเกิดตายๆ มาในโลกนี้ คุณคือ ความเป็นไปของโลก คุณแก้วิสัยเรื่องการเกิดและการตาย ทางธรรมและวินัยที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติไว้ในพระไตรปิฎกนะ เราแก้ศึกษา อย่างนี้เรายังสลัดสังเวชกับชีวิตเลย แล้วชีวิตของเรานี้เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา สังคมมีความ ร่วมเย็นเป็นสุขเพราะว่าการสะสมมา

ผู้มีบุญมาเกิด เห็นไหม แม้แต่ผู้ปกครองเป็นสมัชคษัตริย์กษัตริย์บ้านกษัตริย์เมืองมาเพื่ออะไร? เพื่อ ความร่วมเย็นเป็นสุข ถวายนะ เวลาพระเจ้าตากกษัตริย์มา “แผ่นดินนี้ถวายพระพุทธบูชา” คือบูชาองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ศาสนามั่นคงไป ๕,๐๐๐ ปี นี่ถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า เพราะเราเป็นชาวพุทธ นี่บุญกุศลอย่างนี้เป็นผู้ที่ผู้มีบุญมาเกิด มีบุญมาเกิดก็สร้างสมสิ่งนี้ขึ้นมา วางรากฐานให้เข้มแข็งขึ้นมาระหว่าง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เพราะอะไร

เพราะผู้ที่กษัตริย์ล้มสลายมาจากกรุงศรีอยุธยา กรุงศรีอยุธยานี้การปกครองถึงคราวหนึ่ง มี การสะสมมาของสังคมของการแตกแยก สิ่งที่การแตกแยก แล้วนักวิจัยเขาวิจัยกันอยู่ว่า ในบัดนี้ การที่ข้าศึกเข้ามาทำลายกรุงศรีอยุธยาไม่ใช่เสียเพราะว่าเรารบสู้เขาไม่ได้ มันเสียเพราะการ ปกครองที่ไม่เป็นการปกครองแล้ว ปกครองกันไม่ได้แล้ว มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากภายใน

สิ่งนี้มันเป็นที่พระเจ้าตากกับสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเห็นสภาวะแบบนี้ เพราะ เห็นสภาวะแบบนี้ เวลาที่ชาติขึ้นมาแล้วถึงจะวางใจ วางชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้มันมั่นคง แข็งแรง แล้วมันคงแข็งแรงนี้สืบทอดกันมา ถ้าไม่ได้วางตรงนี้มา ถ้าการปกครองออกมาจากส่ง ต่อมามันก็เป็นความอ่อนแอมาตลอด

เห็นไหม เวลาเกิดนี้เกิดยุคไหน ยุคที่มีความมั่นคงแข็งแรง ยุคที่มีผู้มีบุญมาเกิด ผู้มีบุญมา เกิดก็วางสังคมวางรากฐานมาให้ชาติ ศาสนา มันเป็นความสืบทอดมาด้วยความมั่นคงแข็งแรงโดย ศีลธรรมจริยธรรม เป็นการสมานให้สังคมนั้นมีความร่วมเย็นเป็นสุขใจ แล้วเราเกิดมาพบ พระพุทธศาสนา พุทธศาสนา สิ่งทีสะสมมาแล้วต่อยอดกันมาเพื่อให้มีความมั่นคง แล้วมีผู้ ประพฤติปฏิบัติ ผู้มีบุญมาเกิด

ถ้าไม่มีบุญมาเกิดนะ สมบัติของโลก ใครก็ตื่นกับสมบัติของโลก ใครก็อยากได้สมบัติของโลก วัดกันด้วยมูลค่าได้ วัดกันที่การที่จะมาแข่งขันกัน เพื่ออะไร? เพื่อจะแสดงตนว่าฉันเป็นผู้มีบุญไง มีบุญแบบหยาบๆ นั่นนะ

ครูบาอาจารย์ของเราเกิดชายป่าชายทุ่ง เกิดชายป่าชายทุ่งเพราะอะไร เพราะบุญสร้างสมมา ผู้มีบุญมาเกิด เกิดมาเพื่ออะไร? เกิดมาเพื่อต้องการธรรมธรรมในหัวใจ สิ่งที่ธรรมในหัวใจ “ธรรมาธิปไตย” ธรรมอันนี้มันจะเข้าไปชำระอธิปไตยโดยกิเลสไง

ถ้าอธิปไตยโดยกิเลส เรื่องของความสงบร่มเย็นในหัวใจ สิ่งทีเรื่องของความสงบกับเรื่อง ของปัญญามันคนละขั้นตอนกัน แต่ถ้าเมื่อครูบาอาจารย์บอกว่าแยกออกจากกันไม่ได้ ความสงบ กับปัญญาแยกกันไม่ได้...นี่มันเป็นมูมมอ เป็นจริตเป็นนิสัย

สิ่งที่เป็นจริตนิสัยถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เห็นใหม่ เป็นโลกีย์ปัญญา...ใช่ มันเป็นสิ่งที แยกกันไม่ได้ มันจะเป็นไป มันจะเป็นการส่งต่อกันมา มันใช้การค้นคว้าขึ้นมาแบบมหายาน สิ่งที เป็นเช่น มหายนใช้ปัญญาๆ เขาว่าไม่ใช่สมาธิเลย

มันก็มีสมาธิในขณะกระทำนั้นเหมือนกัน ขณะที่กระทำเราใช้ปัญญาใคร่ครวญขนาดไหน มันก็จะปล่อยมา ปล่อยมาเหมือนกัน ปล่อยมาสิ่งสภาวะแบบนั้นมันก็เป็นความสงบ สิ่งทีเป็น ความสงบ มันก็ว่าง ความสงบคือความสุข ความสงบร่มเย็นของใจเพื่อไปหาอธิปไตยของจิต ถ้า ไปหาอธิปไตยของจิต งานจะเกิดตรงนี้ไง

ดูการที่เราตั้งบริษัท เราตั้งบริษัท เราต้องจดทะเบียนใช่ไหม เราจดทะเบียนเพื่อให้บริษัท ในสัญชาติใด สัญชาตินั้น เราอยู่ในสัญชาตินั้น ในสังคมนั้นเขามีกติกาอย่างไร สิ่งนี้เป็นเรื่องของ การจดทะเบียนนะ สิ่งทีเราศึกษาเราค้นคว้าด้วยปัญญาของเรา ถ้าเรายังไม่ได้มีที่ตั้ง ฐานที่ตั้งยัง ไม่ได้เป็นของเรา ขณะที่เราใช้ปัญญาทั้งหมดนี้ เราเกิดมาในเมืองไทย เราเกิดในศาสนา นี้ เราวช เป็นพระเป็นเจ้าขึ้นมา นี้ เราเป็นชาวพุทธ สิ่งทีความคิดของเรา เราคิดอยู่ใต้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อธิปไตยของเราไหม? อธิปไตยนี้เป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นพุทธศาสนา

พุทธศาสนาของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

ในเมื่อเราเอง เราตั้งตัวของเราเองขึ้นมาไม่ได้ ในเมื่อเราขึ้นตัวเองไม่ได้ เราหาอธิปไตยของเราไม่เจอ เราไม่ใช่เป็นความสันโดษ เป็นความประเทศชาติของเรา เป็นที่จุดยืนของเรา ในปัญญาอย่างนั้น มันเป็นเรื่องถึงซึ่งกระบวนการของมัน ก็คือหาอธิปไตยของตัวเองเจอ คือความสงบอยู่นั่นเอง

ขณะที่ใช้ปัญญาขนาดไหนมันจะสงบเข้ามาในหัวใจ สิ่งที่สงบ ใช้ปัญญา ขณะที่ความสงบถ้าเรากำหนดพุทธโรเลย สิ่งที่พุทธโร พุทธโรๆ นี่ต้องการ...ผู้มีบุญเกิดชายป่าชายทุ่ง ชายทุ่งชายป่า เพราะแบบนี้ เพราะเกิดในประเทศอันสมควร เพราะสร้างสมบุญญานิติการมหาศาล สิ่งที่สร้างสมบุญญานิติการมหาศาลจะไปเกิดในสิ่งที่ว่าไม่พลาดจากชาตินี้ไง

เพราะเกิดในชายป่าชายทุ่ง เกิดมาแล้วนี่ความสมดุลของโลก ความเป็นไปของสังคมจะทำให้ได้ออกประพฤติกปฏิบัติ แต่ถ้าไม่ได้ออกไปในการประพฤติกปฏิบัติเพื่อจะค้นคว้าหาธรรมในหัวใจดวงนี้ ถ้าพบหาธรรมในใจดวงนี้เห็นอธิปไตยของตัวเองก่อน ถ้าเห็นอธิปไตยนี้มันเป็นอวิชา

สิ่งที่เป็นอวิชาณะ ถ้าไม่ครูไม่มีอาจารย์ มันเป็นความลึกลับมหัศจรรย์นะ

คูลี คูอย่างนักวิทยาศาสตร์ คูผู้มีปัญญา เขาทำวิจัย ทำโครงการต่างๆ ขึ้นมา ถ้าวิจัยแล้วประสบความสำเร็จ เช่น การค้นคว้าหายารักษาโรค การต่างๆ นี่สามารถช่วยเหลือโลกได้นะ สมัยก่อน สมัยโบราณ วัณโรค โรคหิวาต์ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก โรคหาลงที่หนึ่งบ้านเมืองร้างเลย ต้องยกหนีนะ แล้วผู้ที่ค้นคว้าหาปกป้องกันได้ รักษาได้ นี่มันเป็นเรื่องเล็กน้อยเลย จากเมื่อโบราณนะ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่น่ากลัวมาก ขนาดบ้านเมืองล่มสลายได้จากเรื่องของโรคอย่างนี้นะ แต่ในปัจจุบันนี้ สิ่งนี้รักษาได้ เป็นของเล็กน้อย นี่สังคมคนละยุคมองต่างกันมหาศาลเลย นี่เพราะอะไร เพราะว่าเราเกิดในสังคมใด เกิดในโลกในประเทศชาติที่เจริญ แล้วผู้ที่วิเคราะห์วิจัยยานั้น ผู้ที่ทำประโยชน์กับสังคม เขามีประโยชน์ใหม่ นี่คือนิพพานจากภายนอก

แม้แต่ปัญญาที่เขาคิดค้นวิจัยขึ้นมา มันยังเป็นประโยชน์กับสังคมเลย แล้วความคิดของเราทางวิชาการของเรา เรารู้ว่าสิ่งนี้เป็นปัญญาๆ...นี่เรามองกันได้ ผู้ที่มีอำนาจวาสนามันถึงจะมีปัญญาอันละเอียด

สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา เราก็คือเป็นปัญญานี้ เรามีปัญญามาก เรามีเขวามันปัญญา เขวามันปัญญาก็ยังตั้งอยู่บนอะไร? อธิปไตยที่มั่นคง อธิปไตยมั่นคงคือเราสร้างสมบุญญาธิการมา สิ่งนี้ จิตนี้มันมั่นคงแข็งแรง สิ่งใดๆ จะมาสั่นคลอนความรู้สึกของเรา ใครจะมาหลอกหลวงเรา ใครจะมาทำลายเรา ใครจะมาโต้แย้งกับเราสิ่งต่างๆ นี้ เราจะมีความโต้แย้งอย่างนั้นได้

ในเมื่อปัญญาเกิดบนอธิปไตยที่มั่นคง เขาเป็นคนที่ไม่โดนกระแสชักนำไป แต่คนที่เกิดในอธิปไตยที่อ่อนแอ ปัญญามันจะตั้งอยู่บนอะไรอีกนะ ตั้งอยู่บนจิตอันใด จิตประเภทใด จิตนี้มาจากไหน? จิตนี้คือการกระทำของกรรม การกระทำที่มันสะสมบุญญาธิการเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา ถึงเป็นผลอะไร

ผล ๕ คือสัมโพชฌงค์ ชัมมวิจยะต่างๆ อินทรีย์แก่กล้า ความเป็นอินทรีย์ ความเป็นภาวสวะ ความรับรู้การกระทำของจิตที่สะสมกลับเข้ามา นี่มันจะทวนกระแสเข้ามา คือการค้นคว้าการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ สิ่งนั้นมันจะมีชื่อในประวัติศาสตร์ ในประวัติศาสตร์จะจารึกว่าผู้ที่ค้นคว้าจะจารึกอย่างนี้ จะได้รางวัล จะได้รับการชื่นชมจากสังคม เห็นไหม โลกภายนอก อธิปไตยภายนอกจะมีสถิติจดจารึกกันมา

แต่โลกภายใน ธรรมภายใน ธรรมสิ่งที่ละเอียดกว่า นี่ถึงบอกว่าบุญญาธิการอยู่ตรงนี้ไง อยู่ตรงที่ว่าผู้ที่มีปัญญา ผู้ที่เห็นประโยชน์อันละเอียด ผู้ที่เห็นความเป็นไปของจิต นี่ครูบาอาจารย์ผู้มีบุญจะมีสภาวะแบบนี้ จะมีความชุกใจ ความสนทน่ห้ ความคิดแยกแยะ ความละเอียดย้อนกลับมาในหัวใจ

ถึงว่าใช้ปัญญาขนาดไหน สิ่งต่างๆ สิ่งนี้ผลของมันคือการทำความสงบของใจ

ถ้าเรากำหนดพุทโธ เรามีความเชื่อมั่นในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เรามีศรัทธา มีความเชื่อ เราจะตั้งสติของเรา แล้วเรากำหนดพุทโธ เพราะเราเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเชื่อครูบาอาจารย์ของเรา เพราะครูบาอาจารย์ของเราเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมา

คูสิ คูทางโลกเขามีการโต้แย้งกัน เกิดลัทธิต่างๆ ที่ระหว่างโลกตะวันออกกับตะวันตกที่มีการโต้แย้งกัน การเข่นฆ่า การทำลายกัน เขาทำลายอะไรล่ะ? เขาทำลายชีวิตได้ เขาทำลายสิ่งที่เป็นร่างกายได้ เขาทำลายชีวิตได้ แต่เขาไม่สามารถฆ่าความคิดได้

ขณะที่เขามีความโต้แย้งกันระหว่างตะวันออกกับตะวันตก เขาโต้แย้งกันขนาดนั้น เขาทำลายกัน เขาม่ากัน ถ้าง่ายพันธุกัน จะทำลายขนาดไหนก็แล้วแต่ สิ่งนั้นมันฆ่าได้แต่เรื่องของร่างกาย ฆ่าได้แต่ชีวิต แล้วฆ่าหนึ่งเกิดร้อย ฆ่าหนึ่งเกิดแสน ฆ่าหนึ่งเกิดพันเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันมีสายสัมพันธ์กันมา สายบุญสายกรรมทำกันมา เขาจะมีความผูกเจ็บ เขาจะมีความคิดของเขาเข้าไป เขาจะมีการโต้แย้งของเขา

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ผู้มีบุญของเราเกิดขึ้นมาแล้วประพฤติปฏิบัติขึ้นมา จนจิตนี้ทำลายอวิชชาออกไปจากหัวใจ เห็นใหม่ การเกิดและการตายเป็นของหลอกกันนะ การเกิดและการตายมันเป็นสภาวะแบบนี้ วัฏฏะเป็นอย่างไร กรรมของวัฏฏะ เราเกิดมานี้มันเป็นผลของวัฏฏะ เป็นผลของกรรมเราถึงเกิดมาเจอกัน เราเกิดมาถึงเป็นสายบุญสายกรรมกัน เราเกิดมาพบกัน

สิ่งที่พบกัน แล้วสิ่งที่ว่าถูกใจและไม่ถูกใจ สิ่งที่มีบุญมีกรรมต่อกัน การแสวงหากัน การเชื่อฟังกัน มันจะฟังแล้วร้อนหูมากเลย แต่ถ้าเป็นสิ่งที่มิบาปอกุศล มีการกระทำกันมานี้จะขัดไปหมดเลย แล้วไม่ยอมรับ

ทฤษฎีในการประพฤติปฏิบัติ สิ่งที่ว่าครูบาอาจารย์เวลาเทศนาว่าการมา นี้ช่องทางใด ช่องทางการจะเข้า ช่องทางการจะย้อนกลับมาในกิเลสของเรา สิ่งสภาวะแบบนี้มันมีสายบุญสายกรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็นผู้เริ่มต้นวางรากฐาน ตั้งแต่ปัจจุวัคคีย์ ตั้งแต่พระยสะ นี้สงฆ์ ๖๑ องค์เป็นผู้ที่พ้นจากบ่วงของมาร พ้นจากบ่วงของโลกและจากบ่วงที่เป็นทิพย์ เห็นใหม่ พ้นทั้งหมดเลย ใจนี้ไม่มี

ในหัวใจ เวลาพระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ในวันมาฆบูชา เวลาสโมสรสันนิบาตกัน ไม่ต้องการสิ่งใดๆ ทั้งสิ้น สิ่งต่างๆ แม้แต่ความคิด แม้แต่ความเป็นไป เพราะมันเสมอภาคกันไง สิ่งเสมอภาคเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันพ้นออกไป อธิปไตยตัวนี้โดนทำลายแล้ว อธิปไตยนี้เป็นความสะอาดผุดผ่อง นี้การเกิดและการตายไม่มี นี่สิ้นสุดกระบวนการของชีวิตนี้

เพราะถ้ากิเลสตายจากการประพฤติปฏิบัติ เวลากิเลสตายแล้ว กิเลสอย่างหยาบมันก็ติด มีความโต้แย้ง มีความขัดแย้งในใจ ความคิด ความคิดต่างๆ ที่ว่าเราจะหาอธิปไตยของเราเองนี้ ขณะที่ทำความสงบนี้มันยังเหาะเหินเดินฟ้าได้ มันยังพ้นจากแรงดึงดูดของโลกได้ นี่หลุดออกไปจากโลก เหาะขึ้นมานบนอากาศได้

นี่ก็เหมือนกัน ขณะที่เราใช้ปัญญาอบรมสมาธิ มันปล่อยวางเป็นสมณะ มันก็พ้นออกไป แต่ มันเป็นอธิปไตยมัน เป็นสิ่งที่ยึดมั่นถือมั่น สิ่งที่ยึดมั่นถือมั่นอย่างนี้ แล้วปัญญาใคร่ครวญเป็นชั้น เป็นตอนเข้าไป จนทำสภาวะสิ่งนี้ออกหมด

การหมักกันของทางลัทธิ เขาฆ่าแต่ร่างกายเพื่อจะทำลายกัน เพื่อจะกดฝ่ายหนึ่ง สิ่งที่มา ขนาดไหนมันยังเกิดศรัทธา เกิดความผูกใจ็บ นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราทำลายกิเลสอวิชชาออกไป จากหัวใจ การฆ่าอย่างนี้ไม่มี การโต้แย้งอย่างนี้ไม่มี เพราะอะไร เพราะใจอันนี้มันปล่อยวางตั้งแต่ กิเลสขาดไป

ถ้าเราวิปัสสนา อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาขาดจากหัวใจออกไปแล้ว หัวใจไม่มีสิ่งใด เป็นความโต้แย้ง ความโต้แย้งในสมณะ ความโต้แย้งที่มันบาลานซ์อย่างนั้นมันเป็นสมาธิ แล้วใน สมาธิมันก็มีสัมมา มีมิจฉา ความมิจฉา ถ้าเป็นมิจฉามันจะไม่เข้ากับองค์มรรคเลย เพราะมันเป็น มิจฉา มันเป็นความผูกพัน เป็นความติดขัด เป็นความติดข้อง มันคิดว่าสิ่งนี้เป็นนิพพาน สิ่งนี้เป็น ความสุข สิ่งนี้เป็นความสุขสูงสุดของการประพฤติปฏิบัติ เพราะมันเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นผล

ถ้าสิ่งนี้เป็นผล เพราะจิตมันสงบเท่านั้น มีความร่มเย็นเป็นสุขเท่านั้น พอความร่มเย็นเป็น สุขนี้ เพราะเขาไม่มีอำนาจวาสนาเหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่เข้าสมาบัติขนาด ไหน สิ่งต่างๆ นี่มันแค่หินทับหญ้าไว้ หินทับหญ้านะ ถ้าเราไม่ได้ค้น ไม่ได้เปิดหินขึ้นมา แล้วเรา ใช้ปัญญาของเรา รื้อค้นรากหญ้า รื้อค้นพืชพันธุ์ของหญ้านั้น ทำลายอันนี้ออกไปให้หมด สิ่งนี้ ต่างหากถึงเป็นวิปัสสนา ถ้าวิปัสสนา เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลองผัดลองถูมากับ เจ้าลัทธิต่างๆ ทั้งหมดแล้ว แล้วย้อนกลับมา

ถ้ามันทำลาย อาสวักขยญาณเห็นไหม สิ่งนี้พ้นออกไปจากวัฏฏะ ทั้งๆ ที่มีชีวิตอยู่ที่นี่ ทั้งที่ เป็นสอุปาทิเสสนิพพาน นี่มันทำลายอวิชชาออกไปจากหัวใจแล้ว สิ่งนี้พ้นออกไปทั้งหมด ถ้าพ้น ออกไปทั้งหมด ไม่มีสิ่งโต้แย้งในหัวใจใจ คือสิ่งที่มันเป็นสิ่งที่คุณสืบทอด สิ่งที่เป็นความผูกพัน กันกับใจตัวนี้ไม่มี

สิ่งที่ไม่มี การเกิดและการตายจะฆ่าขนาดไหน ขนาดที่ว่าฆ่าในชีวิตนะ ก็ตัดมาได้แต่สิ่ง ที่ว่าระหว่างรอยต่อของกระดูก นี่ทำให้ชีวิตนี้หมดสิ้นไป ชีวิตนี้คืออะไร? ชีวิตนี้คือสิ่งที่สื บพลังงานตัวนี้ไป พลังงานของตัวใจถ้าใจยังมีพลังงานอยู่ นี่ทำให้ชีวิตนี้สืบทอด พลังงานนี้ตั้งอยู่บน ใโออุ่น ใโออุ่นของกาลเวลา นี่ชีวิตนี้มีแค่นี้

สิ่งที่มิแค่นี้ แต่ตัวจิตที่มันพ้นออกไปจากขั้น ๕ ขั้น ๕ เป็นความคิด ความปรุง ความแต่ง สิ่งนี้มหัศจรรย์มาก จะตายหรือไม่ตายมีคุณค่าเท่ากัน แม้แต่มีลมหายใจอยู่นี้ก็ปล่อยวางหมด จิตนี้พ้นออกไป จะทำลายสิ่งต่างๆ ไม่ได้ ขณะตายไปมันไม่มีอะไรตาย เพราะมันตั้งแต่กิเลสตาย สิ่งนี้มันปล่อยหมดแล้ว มันเป็นสภาวะของมัน อยู่ในปัจจุบันนี้ก็นิพพาน พ้นออก ชีวิตนี้ดับไปก็ นิพพาน นิพพานคงที่ตั้งแต่เมื่อกิเลสขาด

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตั้งแต่โคนต้นโพธิ์นั้น ขณะที่วิชาขาดไปจากใจนั้น นี้จิตขณะนั้น กับจิตที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพาน ไปตั้งแต่โคนต้นสาละ เหมือนกัน อันเดียวกัน แต่อยู่ในสถานะต่างกันเพราะเศษส่วนยังมีอยู่เท่านั้นเอง เห็นไหม นี่การทำลายอย่างนี้ การทำลายคือธรรมาธิปไตย ชำระกิเลสในหัวใจนี้สำคัญมาก สำคัญเพราะเราเจอธรรมและวินัย

เราเกิดมาพบพุทธศาสนา ศาสนาเจริญรุ่งเรืองขึ้นมาจากผู้มีบุญกุศล นี้มีบุญกุศล แต่บุญกุศลอยู่ที่ไหน? บุญกุศลเกิดขึ้นจากสัจจะความจริงอันนั้น ถ้าผู้ที่มีเขาวนั้บุญญาอย่างนี้จะเกิดใน สังคมอันสมดุลง เห็นไหม ครูบาอาจารย์ของเราเกิดขึ้นมา สังคมมันจะมีเรื่องข้าวยากหามากแพง สมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ หลวงปู่มั่นอยู่ที่หนองฝือ สิ่งต่างๆ เรื่องยารักษาโรค เรื่องผ้าจีวรต่างๆ จะขาดแคลน แต่ขาดแคลนอย่างนี้มันเป็นที่ว่าขณะที่มีผู้มีบุญมาเกิด ความสมดุลงอย่างนี้มันยังมีการขาดแคลน เพราะขาดแคลนจากภายนอก ถ้าหัวใจเราสมดุลง หัวใจเรามีการประพฤติปฏิบัติ การขาดแคลนนี้มันเป็นการทดสอบจิตเรานะ

เราเกิดมาทุกคนต้องมีอาชีพ ทุกคนต้องมีสถานะทางสังคม ทุกคนต้องการความมั่นคงของชีวิต เราก็อพยายามแสวงหากัน แล้วมันมั่นคงจริงไหม เวลาลดค่าเงินบาทหนหนึ่ง เวลาเป็นไปของโลกหนหนึ่ง ทุกคนทุกข์ ทุกข์ตรอมใจตาย ทุกข์จนตรอมใจนะ สิ่งนั้นเป็นสิ่งที่เราจะฝากชีวิตหรือ

แต่ถ้าเวลาเรามีศรัทธาความเชื่อ ออกประพฤติปฏิบัติ เราเป็นภิกษุ เราเป็นพระ นี่สิ่งต่างๆ โลกนี้ นั้บริหาร ๘ สิ่งที่บริหาร ๘ ดำรงชีวิตได้แล้ว มีบาตร มีธมกรก อาหารและน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิต การหล่อเลี้ยงชีวิตอย่างนี้เพราะเราไม่ต้องการสิ่งใดเลย เราจะอยู่โคนไม้ก็ได้ จะไม่มีบ้านเรือน เราอยู่ที่ไหนเราก็ออยู่ได้ ความอยู่ได้ของเราเพราะอะไร เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ

แต่โลกเขามองมุกกลับนะ เขามองมุกกลับว่าสิ่งนี้เป็นผู้ที่สิ้นไร้ไม้ดอก ทำไมไม่มีที่ยืนในสังคม ถึงได้ออกมา...นี่ต่างหาก นั้กรบเว้ย! นั้กรบจะรบกับกิเลสของตัวเอง หาอธิปไตยของตัวเองให้เจอ ถ้าหาอธิปไตยของตัวเองให้เจอ ทำความสงบเข้ามาให้ได้ ถ้าทำความสงบเข้ามาให้ได้ คุณ คุณ

นักบวชสมัยก่อนพุทธกาล ขณะเขาหาอธิปไตย-v'เขาเจอ เขายังว่านี่เป็นผล นี่เป็นนิพพานเลย นั่นเพราะอะไร เพราะความไม่มีครูบาอาจารย์ของเขา

ในปัจจุบันนี้เรามีครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าเราหาอธิปไตยของเราเจอ เห็นใหม่ ไม่ต้องไปแข่งขันกับเขา นี้อธิปไตย สิ่งที่เป็นอธิปไตยทุกคนก็ยึดเสรีภาพ ทุกคนเป็นของเราๆ เราเป็นเจ้าของประเทศ เราเป็นเจ้าของสังคมนี้ เราต้องมีอธิปไตยสังคมนี้ เราเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของเรา เราจะต้องมีส่วนของของเขา นั่นเป็นสิ่งที่ป็นสมมุติขึ้นมา เป็นการปกครอง เป็นโลกของศีลธรรม จริยธรรม ศีลธรรมจริยธรรมของโลกเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราเกิดในสังคมอย่างนี้มันถึงเป็นผู้มีบุญ ผู้มีบุญต้องมีบุญเข้าไปถึงจากภายใน ถ้ามีบุญเข้าถึงจากภายใน มันถึงมีศรัทธา ถึงออกบวช เป็นภิกษุ ออกบวชเป็นนักรบ รบกับใคร? รบกับตัวเองนี่

สิ่งที่เป็นความฟุ้งซ่าน สงครามโลกเกิดในหัวใจนี้ เวลามันทุกข์มันร้อนขึ้นมา มันเหยียบย่ำหัวใจ เราตั้งสติของเราขึ้นมา ตั้งสติถ้ามีศรัทธาก็กำหนดพุทโธๆ นี่ขออาศัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ผู้ตื่น เห็นใหม่ ตื่นจากกิเลสแล้วแต่เรายังไม่ตื่นก็ขอพุททจริต พุททวิสัย ขอที่ฟัง ถ้าที่ฟังเรากำหนด พุทโธๆ แล้วมีศรัทธาความเชื่อ เราจะกำหนดพุทโธๆ ของเราไป มันจะสงบเข้ามาได้

โลกนี้มันมีมืดก็มีสว่าง สิ่งที่เป็นไปไม่ได้มันคู่กับเป็นไปได้ สิ่งที่ไม่มี นักวิทยาศาสตร์ที่เขาค้นคว้า ที่เขาทำประสบความสำเร็จของเขาขึ้นมา เขาบอกว่า สิ่งที่ทำไม่ได้มันมีโอกาสของมัน มันต้องค้นคว้าของมันได้ เขามีนักวิทยาศาสตร์มหาศาลเลย แต่ผู้ที่วิจัยแล้วมีผลงานไว้ในโลกมีกี่คน

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อเรามีความเชื่อมั่นของเราว่า สิ่งที่ดีที่มันฟุ้งซ่านได้มันต้องสงบได้ เราพยายามตั้งสติของเราขึ้นมา ถ้ามันมีสติขึ้นมา การมีสติขึ้นมามันเป็นสัมมา สัมมาตั้งแต่เกิดสติ เกิดติดากกับตัวเราเอง ถ้าไม่มีสติ เหมือนกับคนเร่ร่อน คนที่ไม่มีสติเหมือนกับคนที่ไม่มีกติกากับตัวเอง ปล่อยให้ตัวเองไหลไปตามกระแสของความคิด

ถ้ามีสติขึ้นมาที่ความคิดมันก็ไหลไป คูสิ ลมพัดไปในโลกนี้มันต้องแปรปรวนไปเป็นธรรมดา ฤดูกาลมันก็หมุนไปเป็นเรื่องราวที่ของเขา มันเปลี่ยนแปลงตลอด อนิจจังตลอด ความคิดก็อนิจจังตลอด มันเป็นไป มันต้องหมุนไปอยู่แล้ว แต่ถ้ามีสติขึ้นมาที่มันจะหมุนขนาด

ไหนด มันจะเป็นขนาดไหน เพราะเรามีสติไป ควบคุมไป มันก็จะเป็นสัมมา สัมมาเพราะมีสติมัน เป็นความเพียรชอบ แต่ถ้าขาดสติขึ้นไปมันสักแต่ว่า

คูลี คูแม่น้ำ น้ำท่วมณะ เวลาฝนตกหนักน้ำท่วมทำลายบ้านเรือนเลย มันก็เป็นน้ำ มันก็เป็น สิ่งที่เราต้องการเพื่อทำกรรมกรรม แต่มันมากเกินไป มันทำให้ทำการกรรมกรรมก็เสียหาย ทำให้ บ้านเรือนก็เสียหาย ถึงกับทำลายชีวิตเลย ชีวิตคนเวลาเกิดอุทกภัยขึ้นมาถึงกับมีคนเสียชีวิตก็ มหาศาลเลย นี่พอมันรุนแรงมันก็เป็นสภาวะแบบนั้น

ขณะที่จิตมันฟุ้งซ่าน จิตที่มันเป็นไป มันก็เป็นสภาวะแบบนั้น เราก็ดึงสติไว้ๆ นี่มันรุนแรง มาล้มลุกคลุกคลานก็เป็นเรื่องของกรรมของเรา ถ้าเราควบคุมได้ ทุกอย่างมีความเป็นไป ฝนตกตก ต้องตามฤดูกาล การทำเกษตรสมบูรณ์ สิ่งต่างๆ สมบูรณ์ นี่ก็เหมือนกัน ถ้าขณะที่จิตมันดี สมาธิ มันดี สติมันสมบูรณ์ขึ้นมา เราทำขึ้นมา มันก็จะสมประกอบของเขา มันก็จะมีความสงบของเขา ขึ้นมา นี่สิ่งนี้เป็นที่ยืนยัน ยืนยันกับจิตของเรา นี่สิ่งที่จิตของเราขึ้นมามันก็เป็นสภาวะของเรา ขึ้นมาเห็นใหม่ นี่อธิปไตย เพราะเราควบคุมเราเอง เราค้นคว้าของเราเอง

สิ่งการกระบวนการณ์อย่างนี้มันเป็นสิ่งกระบวนการณ์ของความสงบ สิ่งที่มีความสงบขึ้นมา มันต้องมีปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญา ปัญญาที่ว่า เรา ความละเอียดของผู้มีปัญญานี้ไง ปัญญามันจะ ค้นคว้าเข้ามานะ สิ่งที่เราเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม มันเป็นสิ่งที่สุดยอด สุดยอดเพราะอะไร เพราะเชื้อ โรคอยู่ที่นี้ เราเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เราตรวจร่างกายเราทุกปีเลย พยายามตรวจร่างกาย ร่างกายเรา ผิดปกติเราจะได้แก้ไขทัน เราตรวจร่างกายเราเพื่อความปกติของจิตของร่างกายเรา เราจะได้มีชีวิต สืบต่อไป อันนี้เป็นการตรวจโรคเป็นประจำปีนะ

นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่อถ้าเราค้นคว้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็คิดของ เราไป แสวงหาของเราไป แต่เรายังไม่เห็นว่าเราควรเป็นอย่างไร ใจ โรค ร่างกายเป็นรวงรังของ โรค คนเราเกิดมาไม่เจ็บไข้ได้ป่วยนี้เป็นลาภอันประเสริฐ สิ่งที่เป็นลาภอันประเสริฐ เพราะ ร่างกายมันมีเชื้อของมันอยู่แล้ว มันมีสิ่งต่างๆ ถ้ามีกรรมนะ สิ่งที่เกิดขึ้นมาเราไม่วิตกวิจารณ์เลย ถ้าเรามีบุญกุศลนะ จะเกิดโรคอะไรขึ้นมาเราก็รักษาหายได้ทั้งนั้นละ โรคสิ่งที่รักษาหายได้ โรค บางโรคไม่ต้องไปหาหมอ เราทำของเราก็ได้ โรคบางโรคต้องไปหาหมอ เพราะว่าสิ่งนี้มันเป็น โรคที่ว่ารุนแรงที่ไม่มียาที่จะรักษา

แต่ถ้าเป็นธรรมโอสถละ ธรรมโอสถครูบาอาจารย์ของเราอยู่ในป่าในเขานะ สิ่งที่เราจะขนาดไหน นี่เอาตายเข้าว่าเลย เพราะอะไร เพราะเราประพฤติปฏิบัติ เราอยากได้ผลมาก เราอยากได้ธรรม ธรรมาธิปไตย เราอยากให้อธิปไตยของเราเป็นธรรม ถ้าให้อธิปไตยของเราเป็นธรรม แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติปัญญาก็ไม่เกิดฯ ฝ่ายของปัญญา ฝ่ายของความสงบ ระหว่างสงบเราต้องทำความสงบของจิตเราขึ้นมาให้ได้

ถ้าทำความสงบของจิตเราขึ้นมาได้ เราหาอธิปไตยของเราได้ บริษัทเราได้จดทะเบียนแล้ว เรามีประเทศของเรา เรามีที่หมายของเรา เรามีที่ตั้งของเรา เรามีภวาสวะของเรา เพราะกิเลสมันอยู่ที่นี้ ถ้าเรากันหากิเลสของเราเจอ เรากันหาที่ซ่อนของกิเลสเจอ เราจะมาเป็นฝ่ายของการใช้ปัญญา ใคร่ครวญมัน

ถ้าปัญญาใคร่ครวญมัน เวลาโรคเกิดมาในการประพฤติปฏิบัติ เวลาปกติร่างกายสมบูรณ์ โรคนี้ไม่มี มันอยู่ที่ไหน คราวนี้มันมา เหมือนกับการนั่งสมาธิเลย เวลาเวทนามันเกิด เวทนามาจากไหน เวลาอยู่สุขสบายเวทนาไม่เห็นมีเลย เวลาเรานั่งอยู่เพลิดเพลิน แม้แต่การนั่งเล่นมันไม่เห็นมีอะไร นั่งแค่ ๕ นาทีนี้เวทนามาแล้ว เพราะอะไร

มันเป็นเรื่องของจิต จิตที่วิตกกังวล จิตนี้ไปดึงเขามา บางทีเรานั่งอยู่นั่งเป็นชั่วโมงไม่เห็นเวทนาเกิดเพราะอะไร เพราะสติเราดี อะไรเราดี แต่ถ้ามันพลอหรือว่าสิ่งที่มันสมคูลขึ้นมา มันจะเกิดขึ้นมาทันทีเลย นี่ก็เหมือนกัน โรคในร่างกายนี้ถ้ามันเกิดขึ้นมา ถ้าเรามีธรรมโอสถ ธรรมโอสถค้นคว้าได้ เราแยกแยะได้ สิ่งที่จะแยกแยะ สิ่งที่จะค้นคว้า ค้นคว้าเพื่ออะไร เพราะการค้นคว้านี้มันก็เป็นขึ้นของปัญญาใช้ไหม ถ้าเรานั่งขึ้นของปัญญา

แต่ถ้าเป็นทางโลกนะ เจ็บไข้ได้ป่วยก็ต้องไปหาหมอสิ ถ้าไปหาหมอนี้เพื่อความถูกต้อง เห็นไหม นี่หยาบ โลกเขาหยาบๆ อย่างนั้นเองว่า เราเจ็บไข้ได้ป่วยก็ต้องไปหาหมอ เพราะหมอเขาไว้รักษาคนป่วย เราป่วยเราก็ไปหาหมอก็จบ แล้วไปหาหมอก็ไปนอนร้องโอดโอยกับหมอนะ เจ็บนี้ก็ไม่สบาย นั่นก็จะเป็นอย่างนั้น หัวใจไม่สู้เลย หัวใจอ่อนแอมาก

แล้วดูอธิปไตย กับผู้ที่อาศัยอยู่บนประเทศนั้น เห็นไหม อธิปไตยของเราอ่อนแอ แล้วสิ่งที่อาศัยอยู่บนประเทศนั้นก็คือความคิดใจ ความคิดอาศัยอยู่บนภวาสวะ อยู่บนภพ เขาก็เหยียบย่ำกันไป ทำลายกันไป ไปหาหมอมหมอก็เป็นภาระนะ คนไข้เป็นผู้ที่หัวใจอ่อนแอ หัวใจไม่สู้กับโลก เจ็บเล็กเจ็บน้อยไม่ให้ความร่วมมือกับหมอ หมอบอกว่าต้องควรจะทำอย่างนี้ สิ่งนี้เป็นของแสดง

ไม่ควรจะกิน ควรจะรักษาตัวเองให้ดีเพื่อจะให้โรคภัยไข้เจ็บมันได้หายไป เราก็ออยากเป็นอย่างนี้...
นี่ไม่ให้ความร่วมมือกับเขาเพราะอะไร เพราะหัวใจมันอ่อนแอ

แต่ผู้ที่จิตใจเข้มแข็ง เขาบอกสิ่งนี้มันเป็นเหตุนะ แล้วถ้าเจ็บไข้ได้ป่วยมันเป็นอย่างนี้ เราจะ
ละ เราจะไม่เอาของแสลงเข้าไปในร่างกายของเราเพื่อไปเพิ่มโรค ถ้าเราให้ความร่วมมือกับเขา เรา
มีจิตใจเข้มแข็ง การรักษานั้นก็ง่าย เห็นไหม เราก็ไม่เจ็บทั้งกายและใจ

นี่ก็เหมือนกัน เราออกประพฤติปฏิบัติ ในการต่อสู้กับกิเลส ขณะที่มันเกิดเวทนา เวทนานี้
ก็เป็นโรคอันหนึ่ง เจ็บไข้ได้ป่วยก็เป็น โรคอันหนึ่ง โรคทั้งนั้น แต่ถ้าเรามีสติสัมปชัญญะของเรา นี้
มันเกิดมาจากไหน มันตั้งอยู่ได้อย่างไร มันจะย่อยสลาย มันสิ่งต่างๆ เป็นอนิจจังทั้งหมดละ เวลา
เกิด เกิดจากโรคมาจากไหน มันตั้งอยู่ ขณะที่มันตั้งอยู่ มันให้ความเจ็บไข้ได้ป่วยกับเรา ขณะที่เรา
วิปัสสนาไปสิ่งนั้นก็ต้องหายไป เห็นไหม เราไม่ได้รักษาของมัน ถ้าถึงที่สุดเราต้องตายจากโลก
นั้น มันก็ต้องตายไป ตายแล้วมีอะไร? ก็ไม่เห็นมีอะไรเลย นี่มันสิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป แต่
มันจะดับตรงไหนเท่านั้นเอง

ถ้าเราใช้ปัญญาของเรา ใคร่ครวญของมันออกไป ถ้ามันแยกแยะได้ เห็นไหม ว่างหมดคณะ
โลกนี้ว่าง ความว่าง สว่างไสว ออกจากสมาธิมาโรคภัยไข้เจ็บหายหมด สิ่งนี้ยังทำกันได้ สิ่งนี้ยัง
เป็นการผ่านมาของครูบาอาจารย์ของเรา นี่ธรรมโอสถ สิ่งทีธรรมโอสถ

ในการวิปัสสนาก็เหมือนกัน ในเมื่อสิ่งที่มันเป็นความเจ็บไข้ได้ป่วย มันสิ่งที่เห็น กาย
เวทนา จิต ธรรม นี่คือการแยกแยะ การแยกแยะเพื่อจะให้โอวิชา โอวิชาคือความหลงผิด ความ
หลงผิดของจิตได้สำนึกนี้มันยึดว่าสิ่งใดเป็นเรา เพราะมีตัณหาความทะยานอยากในใจแล้วนี่ สิ่งนี้
มันจะเป็นสิ่งที่มันอยู่ได้ความคิด อยู่เหนือความคิดเรา ความคิดนี้เกิดดับจากอธิปไตยนี้ แต่สิ่งนี้มัน
อยู่ในอธิปไตยนั้น เพราะมันเป็นอวิชา มันเป็นสิ่งทีนอนเนื่องมากับใจ

ใจดวงนี้เกิดตายๆ ไม่เคยทำลายตัวมันเอง แต่สะสมแต่บุญกุศล กับสะสมบาปอกุศล เกิด
สะสมบาปอกุศล เกิดมาก็เกิดทุกข์เกิดยาก เกิดสะสมบุญกุศลขึ้นมาก็เกิดดี แล้วจิตทุกดวงไม่เคยมี
ทำดีตลอดทำชั่วตลอด มันต้องมียุคหนึ่งคราวหนึ่งที่ว่าเราเกิดมาในสังคมนั้นก็ดี เกิดกับผู้ที่เป็น
หัวหน้ากลุ่มได้เป็นผู้ที่มีบุญก็ชักนำกันทำในสิ่งที่ดี สิ่งนี้มันก็สร้างบุญกุศลขึ้นมา

เห็นไหม คุณติ คุณในพระไตรปิฎก คุณเวทาคาที่เกิดบนสวรรค์ เคยทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แสงสว่างมหาศาลเลย แม้แต่พระอินทร์ยังด้อยกว่า เห็นไหม นี่การกระทำของจิตเรา การกระทำในภพชาติต่างๆ นี้ เราจะรู้ว่าชาติใดภพใดที่เราเคยทำคุณงามความดีมา แต่ในปัจจุบันนี้สัมผัสได้ รู้ได้เพราะอะไร

เพราะถ้าเราไม่มีความคิดอย่างนี้ เราไม่มีศรัทธาความเชื่ออย่างนี้ เราจะไม่มีโอกาสมานั่งมาสนใจการประพฤติปฏิบัติอย่างนี้หรอก ถ้าเราสนใจการประพฤติปฏิบัติ เพราะสิ่งนี้โลกเขามองไม่เห็นกัน เหมือนกับสิ่งที่ว่าเขาเห็นแต่วัตถุภายนอก เราเห็นแต่วัตถุภายใน วัตถุภายในคือความสัมผัสของจิต จิตสัมผัสกับสิ่งใด ถ้าจิตสัมผัสกับสิ่งใดมันมีความสุข ความทุกข์ นี่ย้อนกลับมา มันก็เห็นอธิปไตยได้ไง มันเห็นที่ตั้งของกิเลสได้

ถ้าเห็นเห็นที่ตั้งของกิเลสได้น้อมไปใน กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้าน้อมไปในกาย สภาวะเห็นของกาย ถ้าวิปัสสนากายโดยปัญญาวิมุตติ พิจารณากายโดยการเทียบเคียง โดยการเทียบเคียงคือโดยการใช้ปัญญา การใช้ปัญญาขึ้นไป ถ้ามันมีอธิปไตยแล้ว มันมีที่ตั้งแล้ว เห็นไหม ที่ตั้งของบริษัท ถ้าเราจดทะเบียนแล้วผลกำไรขาดทุนของบริษัทนั้น ถึงปีเราต้องไปเสียภาษี เราต้องมีผลกำไรขาดทุน เราต้องมีภาษี เราต้องมีบัญชีไป เราต้องส่งบัญชีให้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน การถ้ามันมีอธิปไตย มันมีสถานที่ตั้ง ขณะที่วิปัสสนาไปผลมันจะย้อนกลับมาที่จิตตรงนี้เพราะมันรู้ว่าสิ่งนี้ มันจะปล่อยวางเข้ามา จากความเห็นผิด จากความยึดมั่นถือมั่น ถ้าปัญญามันใคร่ครวญแล้วมันจะปล่อยวางไปๆ มันจะจางออกไปเรื่อยๆ มันก็เป็นผลงาน เป็นกำไรของบริษัทนั้น เป็นกำไรของอธิปไตยนั้น

อธิปไตยนั้นได้การใคร่ครวญอย่างนี้ ปัญญาจะเกิดอย่างนี้ เกิดจากไหน? เกิดจากปัญญา คำริชชอบ งานชอบ เพียรชอบ เกิดจากมรรคญาณ มรรคญาณเกิดจากไหน? มรรคญาณเกิดจากการทำสมาสมาธิขึ้นมา ทำความสงบของใจขึ้นมา แล้วใช้ปัญญาของเราขึ้นมา เห็นไหม มันเป็นส่วนทั้งหมด แต่เป็นมิจจาละ ถ้าเป็นมิจจาปัญญาที่เป็นปัญญามิจจา การปล่อยวางแบบมิจจา ปล่อยวางแบบมิจจามันปล่อยวางไม่มีสติ ปล่อยวางโดยบุญกุศล ปล่อยวางโดยสัมผัส ปล่อยวางโดยการกระทำเกิดกับบุญกุศลของเราเคยสะสมมา

สิ่งนี้มันเหมือนกับการทุจริตของบริษัทไหม มันไม่ลงบัญชี พอไม่ลงบัญชี เรากำไรมาเราก็ทุจริต เราก็ไม่ลงบัญชีไว้ กำไรนี้เอาออกนอกบริษัท นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นมิจจามันเป็นอย่างนั้นไหม

เป็นมิจฉามันไม่สะสมลงที่จิต มันจะไปแก้ความเห็นผิดอันนั้นไม่ได้ การเห็นผิด ผิด ใจที่มีความเห็นผิด ถ้าเราใช้ปัญญาเข้าไป ความเห็นผิดเพราะเห็นผิดมันถึงเป็นอวิชาใจ

แต่ถ้าเป็นวิชา ความเห็นถูกต้อง บัญชีถูกต้อง การทำไรถูกต้อง ปัญญาถูกต้อง ความถูกต้องต่างๆ มันก็เป็นสัมมา สัมมามันก็เป็นงานชอบ มันก็เป็นความเพียรชอบ เห็นใหม่ มรรคมาจากไหน มรรคมาจากไหน? มรรคมาจากการกระทำของเราแน่แหละ มรรคเกิดจากการกระทำ มรรคเกิดจากผู้ที่มิบุญ ใจที่มีบุญ ใจที่มีกุศล ใจนี้ถึงมีผล ใจนี้มันถึงมีกำลัง ใจนี้ถึงไม่เชื่อมงคล ตื่นข่าว จะไม่เชื่อสิ่งใดๆ เลย

จะเชื่อสันทิฎฐิโก จะเชื่อปัจเจกตั้ง จะเชื่อการกระทำของจิต จะเชื่อการสัมผัสของใจ ภาวนามยปัญญาเกิดอย่างไร ปัญญาภาวนาอย่างละเอียดมันจะเกิดอย่างนี้จากหัวใจ จะเห็นความเป็นไปของมรรคญาณ เห็นใหม่ คุณิ ภาวนามยปัญญาคือ ภาวนามยปัญญาเกิดจากภายใน มันไม่ใช่ปัญญาจากสมอง ปัญญาจากสติ ปัญญาจากการศึกษา ปัญญาจากการเล่าเรียนหรือ ปัญญาอย่างนั้นเป็นการส่งเสริมขึ้นมาเท่านั้น ปัญญาอย่างนั้นเป็นการพยายามจะจดบริษัทให้ได้ จะตั้งบริษัทขึ้นมาให้ได้ จะวางโครงการขึ้นมาเพื่อให้เราทำบริษัทขึ้นมา เพื่อจะหาธิปไตยของเราขึ้นมา

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาอย่างนั้นเป็นปัญญาหาความสงบของเราขึ้นมา แต่ถ้าปัญญาของการออกทำธุรกิจ ปัญญาของการที่เราทำให้บริษัทของเราเข้มแข็งขึ้นมา นี่บริษัทขนาดไหน ตั้งโรงงานขนาดไหน ใหญ่โตมหาศาลขนาดไหน เวลาเราผลิตสินค้าออกมาแล้วขายไม่ได้เลยแม้แต่ชิ้นเดียว โรงงานนั้นจึง

นี่ก็เหมือนกัน เราทำความสงบมาขนาดไหน เราทำสมาบัติขนาดไหน จะเหาะเหินเดินฟ้าขนาดไหน เราจะเหาะได้ เราจะรู้อดีตชาติ จะรู้สิ่งต่างๆ ขนาดไหน ถ้าไม่เกิดวิปัสสนาญาณขึ้นมา ไม่เกิดปัญญาภาวนามยปัญญาขึ้นมา โรงงานนั้นต้องล่มสลายแน่นอน เพราะมันไม่มีสิ่งการตรวจสอบ ไม่มีการทำลายต่างๆ ไม่มีการทำระบบบัญชีเลย

แต่สิ่งนั้นมันอยู่ที่อำนาจวาสนานะ โรงงานจะเล็ก โรงงานจะใหญ่ อยู่ที่บุญญาธิการ คุณิ การทำความสงบของใจ ถ้าคนที่มีอำนาจวาสนากำหนด พุทโธฯ จิตสงบเข้ามาที่เกิดนิมิต เกิดภาพ เห็นเทวดา เห็นอินทร์ เห็นพรหม ความเห็นอันนั้นเพราะมันเป็นสิ่งที่จิตดวงนี้ได้สร้างสมบุญญาธิการมา บางจิตบางดวงใจกำหนดพุทโธฯ เข้าไปจิตสงบเฉยๆ สงบเข้าไป ว่างๆ เข้าไป

แล้วถ้ามีสติขึ้นมา มันสงบเข้าไป มันก็เป็นตั้งแต่ขณิกสมาธิ...จะเห็นนิมิต ถ้าไม่เห็นมันก็เป็นอุปปนาสักแต่ว่ารู้ไง ขณะที่สมาธิขึ้นไปสติจะพร้อมเข้าไปตลอด เห็นไหม สักแต่ว่ารู้มันดับตั้งแต่อายตนะ ตา หู จมูก ลิ้น นี่จะไม่ได้สิ่งใดๆ เลย แม้แต่เสียงดังขนาดไหนมันก็ไม่ได้ยิน มันเป็นสักแต่ว่ารู้ มันเป็นอุปปนาสมาธิ นี่มันจะทำความสงบของใจเข้ามา

โรงงานจะเล็กโรงงานจะใหญ่มันอยู่ตรงนี้ไง อยู่ตรงฐานของจิต อยู่ที่ความสร้างพลังงานขึ้นมา เคยสร้างสมบุญคุณาธิการมา กำลังแก่กล้า กำลังแก่กล้าหมายถึงจิตเข้มแข็ง จิตอ่อนแอ จิตเข้มแข็ง จิตบางคนมันอยู่ที่การสร้างมา มันถึงมีพุทธจริต มีโทสจริต โมหะจริต เห็นไหม ความเป็นจริต จริตของจิต แล้วสิ่งที่ตรงข้ามกับจริตหมายถึงว่า สิ่งที่ทำให้ความโต้แย้ง สิ่งที่ทำให้ความขัดเกลาใจ

ถ้าเป็นโทสจริตต้องมาฝึกฝนด้วยการแผ่เมตตา ต้องฝึกฝนไว้ตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ใช่เราเป็นโทสจริต เป็นคนขี้โกรธ แล้วพอโกรธใครก็จะระงับความโกรธ สิ่งนั้นเวลาไฟลุกไหม้ เวลาเกิดไฟไหม้ในเมืองนะ ไฟไหม้ป่าจนป่านี้ลุกโชติช่วงแล้วเราจะเอาน้ำไปสาดให้มันดับ มันเป็นไปได้ไหม แต่ถ้าเราจะไม่ให้ไฟนั้นเกิดขึ้นมาเราจะทำอย่างไร? เราต้องป้องกันไว้ไหม เราต้องทำแนวกันไฟ เราต้องการสิ่งที่เวลาไฟเกิดขึ้นมา สิ่งที่จะดับไฟจะเป็นสภาวะแบบใด

นี่ก็เหมือนกัน เราฝึกแผ่เมตตา สรรพสิ่งในโลกนี้เกิดมาก็โดยกรรม เกิดมาเป็นญาติกันโดยกรรม เขาก็มีปากมีท้อง เขาก็ต้องค้ำจุนของเขา เขาต้องหากินของเขา เขาก็เกิดมามีปากมีท้อง เขาก็ค้ำจุนของเรา เห็นไหม นี่ความเสมอภาค นี่ใจอธิปไตย

อธิปไตยจากภายนอกเราพยายามฝึกความเสมอภาค ฝึกความเมตตา ฝึกความสิ่งต่างๆ ขึ้นมาจากหัวใจ มันก็เหมือนกับเราป้องกันแนวกันไฟ ป้องกันสิ่งต่างๆ เวลาไฟมันเกิดขึ้นมามันจะเกิดเพราะมันเป็นจริตมันเป็นนิสัย มันจะเกิด เกิดแน่นอน เพราะอะไร

เพราะสิ่งนี้มันเกิดมาจากกิเลสของเรา แล้วเราไม่มีกิเลสหรือ ถ้าคนไม่มีกิเลส เราจะเกิดเป็นมนุษย์ได้อย่างไร เกิดเป็นมนุษย์แล้วมันมีจริตอย่างนี้ มันต้องเกิดแน่นอน แต่เกิดแน่นอนมันก็มีแรงต่อต้าน มันก็มีแนวกันไฟ มันก็มีแหล่งน้ำที่เวลาไฟขึ้นมา แหล่งน้ำนั้นก็มาดับไฟ นี่โทสจริตมันก็จะเบาลง

สิ่งที่เบาลง การประพฤติปฏิบัตินี้มันเป็นสันตสิทธินะ มันจะประสพกับใจดวงไหน ใจดวงไหน อธิปไตยไหน สิ่งต่างๆ นะ สิ่งที่อธิปไตยไหนมันเป็นจริตไหน มันเจอสภาวะแบบนี้ มันจะ

เข้าใจๆ ถ้าไม่เข้าใจ ไม่มีความเห็นอย่างนี้ มันจะไปชำระกิเลสได้อย่างไร สิ่งที่เป็นกิเลสของเรามันก็อยู่นอนเนื่องมาจากใจ แล้วความคิดเกิดมาจากไหน? ความคิดก็เกิดมาจากใจ แต่ไอ้กิเลสมันอยู่บนหลังความคิดนี้ มันก็ใช้สิ่งนี้ออกไปให้เหยียบย่ำเราไง

นี่ไง หาอธิปไตยของตัว หาความเป็นไปของตัว มรรคญาณเกิดอย่างนี้ ถ้ามรรคญาณเกิดอย่างนี้ ปัญญาจะเกิดอย่างนี้ มันจะย้อนกลับเข้ามาในหัวใจของเรา ย้อนกลับเข้ามาชำระใจ เป็นธรรมาธิปไตยนะ ธรรมาธิปไตยเพราะอะไร เพราะเป็นธรรม เป็นภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดอย่างนี้ เกิดจากการประพฤติปฏิบัติเกิดจากผู้มีบุญกุศล มีบุญนะ มีบุญ เห็นใหม่

คูสิคูองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาบิณฑบาตไป ในไตรปิฎกไปเจอทุกตะเข้ใจใจ นี้ ยืมกับพระอานนทนะ พระอานนทบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ยืมจะต้องมีสิ่งใด แน่นอนเลย เวลาตอนกลับมาแล้วถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่า

“ยืมเพราะอะไร”

เห็นทุกตะเข้ใจ ๒ คนนั้นใหม่ ทุกตะเข้ใจ ๒ คนนี้แต่เดิมเขาเป็นเศรษฐี แต่เขาเล่นการพนันของเขา จนเขาโดนโกงจนหมดเนื้อหมดตัว เห็นใหม่ ในปัจจุบันนี้เราผ่านไป ถ้าขณะที่เขายังเป็นเศรษฐีอยู่ ถ้าได้พบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อย่างน้อยต้องเป็นพระอนาคามี แต่ในปัจจุบันนี้เขาโดนโกง แล้วหัวใจของเขามันทุกข์มันยาก นี่หัวใจไม่ควรแก่การงานไง มันเศร้าหมอง

เขาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน แล้วเป็นทุกตะเข้ใจอยู่อย่างนั้นนะ ไม่ได้อะไรเลย แต่ขณะที่เขาพบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขณะที่จิตใจเขาเป็นเศรษฐีอยู่ เขามีความรื่นเริงอาจหาญอย่างนั้นนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เขาจะได้เป็นพระอนาคามีนะ

นี่ก็เหมือนกัน นี่ผู้ที่มีบุญ มีคุณอย่างนี้ไง มีบุญคือว่า มันมีโอกาส มันมีการประพฤติปฏิบัติของเรา แล้วเรามีบุญไหม? มีบุญสิ ถ้าไม่มีบุญ คูสิ หายใจเข้าแล้วไม่หายใจออกก็ต้องตายนะ ชีวิตนี้มันน่ากลัวมาก น่ากลัว เวลาว่าเป็นเรื่องของกรรม มนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เกิดเป็นมนุษย์นี้สุดยอด ประเสริฐมาก มีสมอง มีความคิด นี่เรื่องของโลกๆ นะ สมองทางโลกมันเป็นโลกีย์ปัญญา

แต่ถ้าเป็นภวานามขบัญญัติมันบัญญัติเกิดจากใจ มันไม่ใช่เรื่องของโลกหรือ มันคนละเรื่อง โลกกับธรรมมันคนละอันกัน อยู่ในมนุษย์คนเดียวกันนี้ อยู่ในจิตดวงเดียวกันนี้ แต่มันเป็นคนละสิ่งกันนี้ ถ้าผู้ที่มีปัญหาเข้ามามันถึงจะย้อนกลับมาใจ

มนุษย์เหมือนกัน มนุสสติริจนาโน เพราะความชั่วร้ายของเขา เขาเบียดเบียนคนอื่นเป็น มนุสสติริจนาโน มนุสสเปโต เขาเป็นเปรต เขาทำลายคนอื่น เห็นไหม มนุสสเทโว เป็นมนุษย์เหมือนกัน ทำไมเขาเป็นเทวดา เขามีความรุ่มเย็นเป็นสุขให้คนอื่น นี่มนุษย์เหมือนกัน จิตใจต่างกัน ความคิดต่างกัน ความเบียดเบียนต่างกัน ความเอาใจเปรียบก็ต่างกัน

แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเป็นมนุษย์ใหม่ แล้วเรามีความสนใจใหม่

มนุษย์เป็นอริยทรัพย์ เกิดมาเป็นอริยทรัพย์เพราะเป็นโอกาส แล้วการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นโอกาสย้อนกลับมาอีกขั้นหนึ่ง แล้วปัญหาของเราเกิดอย่างนี้เราถึงต้องว่าเรามี จริต เรามีนิสัย เรามีอำนาจวาสนา เราจะหาสมบัติอันละเอียดไป

งานอย่างนี้เป็นงานทุกข์ยากมากนะ การแบกหาม การทำงานทางโลกเขามันเป็นการเลี้ยงชีวิต เราก็คงต้องเห็น โอกาส เกิดมาเจอสังคมที่ดี ทำงานเจอเจ้านายที่ดี ทำงานต่างๆ สิ่งที่ดีเราก็คงมีความรุ่มเย็นเป็นสุข ถ้าเราไปเจอเจ้านายเป็นพาล ทุกข์มากเลย นี่ทำอะไรก็เป็นความผิดพลาดหมด ทำสิ่งใดก็เบียดเบียนหมด เห็นไหม บุญกุศลจากการกระทำภายนอกยังมีเลย แม้แต่ทำงานจากภายนอกมันยังมีโอกาส ยังมีสิ่งต่างๆ ที่มันตอบสนองกัน

ในการประพฤติปฏิบัติ นี้ก็เลยกับธรรม วิชากับอวิชา สิ่งที่เป็นอวิชาในหัวใจมันมันโต้แย้งกันมาตลอดนะ แล้วสิ่งที่เคยใจ อวิชานี้เคยใจ มันเคยมาแต่ชาติไหน สิ่งนี้มันเป็นจรตินิสัย ถ้าเป็นคนโทสจริตก็ชอบโกรธ โกรธแล้วก็ยังสะใจนะ ได้โกรธ จันเป็นคนเป็นผู้มีอิทธิพล จันเป็นคนที่มีอำนาจ จันเป็นคนที่คุณคนต้องมาสยบต่อจัน...นี่ขณะที่มันทำความชั่วมันยังอหังการเลย แล้วถ้าทำคุณงามความดีล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีฤทธิ์เดชขนาดไหน พระโมคคัลลานะมีฤทธิ์เดชขนาดไหน แต่ไม่ใช่ฤทธิ์เดชกับสามัญชนต่างๆ จากบริษัท ๔ จะใช้ต่อเมื่อมันเป็นสิ่งที่จะได้ผล อย่างเช่น ทรมาน ไปทรมานลัทธิต่างๆ ใช้สิ่งที่เป็นฤทธิ์นี้มี แต่สิ่งนี้เขาไม่ใช่พร้าเพื่อ เพราะมันเป็นเรื่องของ...ถ้าเป็นมนุษย์ปุถุชนอวดอุตริมนุสธรรม มันเป็นธรรมเหนือมมนุษย์ใจ

สิ่งที่เป็นธรรมเหนือมนุษย์ ถ้าทำสภาวะแบบนั้น สังคมไหน ถ้าเป็นสังคมที่ใช้ปัญญา สังคมไหนที่ว่าสิ่งที่เป็นความเสมอภาค สิ่งที่เป็นไปนี้ ความเคารพกันด้วยปัญญา ความเคารพกันด้วยใจ ถ้าความเคารพกันด้วยใจมันจะเชื่อฟังกัน สิ่งที่เชื่อฟังกัน สิ่งนั้นมันจะทำให้สิ่งนี้อยู่ได้ยืนยาว แต่ถ้าใช้อิทธิพล สิ่งที่เป็นฤทธิ์เดชเข้าไปสั่งสอนกัน มันเป็นชั่วอายุคนมันก็หมดไป เพราะอะไร เพราะผู้ที่ทำได้เช่นนั้นมันก็มีที่งอแง

เห็นไหม ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมาจากเรา ถ้ามันปัญญาเกิดขึ้นมา เราจะมีอำนาจวาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนามันก็มีความมั่นคง ینگานอันละเอียดคนะ งานการประพฤติปฏิบัติ แล้วกิเลสกับธรรมในหัวใจจะโต้แย้งกันตลอด ถ้าเราตรงกับจริตเรา เราก็วิปัสสนาของเราไป

กายนี้เกิดมามีโอกาสมาก เกิดมานี้ก็มีร่างกายแล้วก็คิดเพราะร่างกายนี้ ความคิดออกมาจากอธิปไตยนั้น เวลาความคิดออกมานี้ออกมาจากไหน เวลาการกระทำออกมาจากไหน? ออกมาจากเรา โลกนี้มีเพราะมีเรา ถ้าเราไม่มี โลกก็เป็นอย่างนี้ มันก็เหมือนกับไม่มี ทั้งๆ ที่มันมีนะ โลกนี้มี นี่สมมุตินี้มี วัฏฏะนี้มี แล้วก็มีเราด้วย เราก็เข้าไปวนในวัฏฏะนี้

คูสิ คูอย่างเช่นพระอรหันต์ ถ้าอยู่ในโลกนี้ นี่หัวใจท่านไม่มี แต่มี มีเพราะอะไร เพราะหัวใจท่านเป็นพระอรหันต์ไง พระอรหันต์คืออะไร? นิพพาน สงบเย็นมันไม่ออกมาอยู่กับโลก หรอก แต่อาศัยโลกนี้อยู่เพราะอะไร เพราะท่านยังมีชีวิตอยู่ไง ในเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่ ท่านอาศัยโลกอยู่แล้วท่านยังสื่อสารสัมพันธ์ได้ เพราะท่านยังมี ภาธา หเว ปญจกขุณา ท่านยังมีธาตุ ๔ อยู่ ท่านยังมีขันธ ๕ อยู่ ขันธ ๕ นี่มันเวลาสื่อความหมาย มันถึงว่าเป็นธรรมที่มีชีวิตไง มันไม่ใช่พระไตรปิฎก

สิ่งที่เป็นพระไตรปิฎก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางพระธรรมวินัยไว้แต่ไม่มีชีวิตนะ แล้วเราจะต้องไปศึกษาเอง เราใช้อวิชาของเราเข้าไปจับ แล้วมันก็ตีความผิดๆ อยู่อย่างนี้ แล้วเราปฏิบัติไม่ได้ผลไง แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์ สิ่งนี้สื่อออกมาจากใจที่สะอาดบริสุทธิ์ เป็นธรรมาธิปไตย ไม่มีอวิชา ไม่มีกิเลสในหัวใจเลย มันเป็นธรรมล้วนๆ แล้วจะสื่อสารกับเรา สื่อสารกับเราแล้วเราฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผ่านสาวก สิ่งนี้ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ สื่อสารธรรมออกมา นี่ธรรมที่มีชีวิต สิ่งที่มีชีวิตนี้มันก็เป็นประโยชน์กับเรา

นี่ถึงว่า เราเกิดมาแล้วเรามีโอกาสสภาวะแบบนี้ อย่างนี้ไม่เป็นบุญแล้วมันเป็นอะไร ถ้ามันเป็นบุญมันก็มีกำลังใจของเราขึ้นมา เราพยายามใคร่ครวญกับใจของเรา อธิปไตยของเรา... อธิปไตยของโลกนะ นี้อธิปไตย มันเป็นประเทศ มันเป็นวัตถุ อธิปไตยของเรานี้มันมีชีวิต ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีชีวิต แล้วธรรมของครูบาอาจารย์เราที่เป็นธรรมาธิปไตย มันก็เป็นธรรมที่มีชีวิต ถ้าเราขัดแย้ง เราโต้แย้ง เรามีอวิชา

อวิชาไง เป็นฝ่ายมีคณะ เวลาธรรมมา ชัดหูชัดใจเรา ทำไมครูบาอาจารย์ท่านคอยติ ทำไมครูบาอาจารย์ท่านคอยว่าอย่างนั้น สิ่งนั้นก็ผิด สิ่งนี้ก็ผิด...ผิดสิ เพราะการสื่อสารออกมาจาก อธิปไตยที่มันเป็นอวิชานี้มันขัดขวาง ตั้งแต่จิตความคิดอันนั้นนะมันก็ผิดแล้ว แล้วแสดงออกมาเป็นกิริยา สิ่งนี้มันหยาบมาก แต่เราขาดสติไง ทำอะไรก็หลุดไม้หลุดมือ ทำสิ่งใดก็ไม่เป็นประโยชน์กับเราเลย

แล้วตัวเองก็แบกหนัก แบกของหนักเพราะอวิชานี้มันเป็นพญามาร เป็นเจ้าวัฏจักร มันก็ครอบงำใจดวงนี้ไว้ แล้วมันก็แสดงออกเป็นสภาวะแบบนั้น แล้วเราก็ผลอ เราก็ไม่เข้าใจเลย แล้วครูบาอาจารย์นี้ช่วยนะ การซื้ออริยทรัพย์ ความผิดอย่างนี้เพื่อเข้ามาให้จิตมันมีสติ แล้วมันก็จะยับยั้งของมันไป เพื่อให้พญามารมันได้เปิดสอนให้เราหายใจได้บ้าง เช่น เวลาทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าจิตมันสงบ อธิปไตยของจิตนี้ มันขนาดที่ว่านักบวชก่อนสมัยพุทธกาลเข้าใจว่าสิ่งนี้เป็นนิพพานเลย มันถึงผิดอย่างนี้ไง

ถ้าจิตเราสงบเข้ามาอย่างนี้ เวลามันปล่อยวาง แล้วเราปล่อยวางไม่ได้แล้วครูบาอาจารย์ของเราช่วยตบไม้ตบมือให้มันหดเข้ามา ให้จิตมันหดเข้ามา สิ่งนั้นเป็นการตีไหม? สิ่งนี้เป็นคุณประโยชน์มหาศาล แต่กิเลสมันไม่พอใจ กิเลสของเรามันโต้แย้งไง มันอยากจะทำอะไรให้สมกับกิเลสมันทำ มันอยาก มันมีตัณหา แล้วทำอย่างนี้ แม้แต่ประพฤติกฎปฏิบัติมันก็ประพฤติกฎปฏิบัติโดยกิเลส เพราะกิเลสของเรามีโดยธรรมชาติ แล้วไม่ปฏิเสธนะ

ครูบาอาจารย์แต่ละองค์ เห็นไหม คุณสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกไปประพฤติกฎปฏิบัติอยู่ ๖ ปี ทิ้งๆ ที่สร้างสมบุญญาธิการมาเป็นพระโพธิสัตว์ สะสมมาพร้อมเลยยังต้องไปพยายามค้นคว้าอยู่ ๖ ปี แล้วครูบาอาจารย์ของเรา เช่น หลวงปู่มั่นนี่ค้นคว้าออกหัวเอเซียตะวันออกเฉียงใต้เกือบทุกประเทศเลย ไปค้นหากูรูบาอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะ เห็นไหม ค้นคว้าเพราะอะไร เพราะพระไตรปิฎกก็มี ศึกษาแล้วถึงงี้ นี่งงเพราะไม่เข้าใจ

ด้วยการศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าธรรมและวินัย แล้วก็มาประพฤติปฏิบัติทดสอบกัน ทดสอบกัน “อย่างนี้ใช่ไหม อย่างนี้ใช่ไหม ถ้าใช่ทำไมกิเลสมันทำไมไม่เบาบางลง ถ้ากิเลสมันเบาบางลง สิ่งนี้มันถึงจะเป็นการปฏิบัติเป็นสัมมาทิฐิ” นี่คั่นคว่ำทดสอบๆ แล้วก็ออกไป วนไปตามรอบประเทศไทยข้างๆ รอบประเทศไทยเพื่อหาครูหาอาจารย์

นี่ย้อนกลับมาๆ ครูบาอาจารย์ทุกชั้ยากกันมาอย่างนั้น แล้วการประพฤติปฏิบัติ แล้วเราทำของเรา เราก็มารู้ว่าเราทำด้วยความเต็มใจ ด้วยความเต็มใจของเราแล้ว...ความเต็มใจนี้ถูกต้อง แต่เต็มใจของใคร เต็มที่อย่างนี้สติมันพร้อมไหม เหมือนนักกีฬา เราจะเล่นกีฬาสิ่งใดก็แล้วแต่ ถ้าเรายังไม่เคยเล่นกีฬานั้นเลย กับผู้ที่เขาเล่นจนชำนาญแล้วมันต่างกัน

พอเล่นต่างกัน พอเราเริ่มต้นนี้เทคนิคของเราต่างๆ มันจะมีความผิดพลาด แล้วจึงหะ คือการก้าวออกไปของการเล่นของกีฬานั้น เราจะต้องหาประสบการณ์ของเรา นี่ก้าวอย่างนี้ มันคงอย่างนี้ ก้าวอย่างนี้จะพลาดอย่างนี้ สิ่งนี้เราจะต้องฝึกหัดเลย เป็นประสบการณ์ เห็นไหม การประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ของเรามีประสบการณ์อย่างนี้ เหมือนนักกีฬา โค้ชเขาเคย เขาจะโค้ช เขาเคยเห็นสภาวะแบบนี้มา แล้วนักกีฬาคนไหนมาหัดใหม่จะเป็นอย่างนั้นหมดเลย

นี่ก็เหมือนกัน จิตของเรา เราศรัทธาแล้วมีความเชื่อแล้วออกประพฤติปฏิบัติใหม่ก็เป็นอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นอย่างนั้น ถ้าตรงจิตตรงนิสัย ครูบาอาจารย์ท่านคอยบอกคอยแนะวิธี มันก็จะยอมรับ สิ่งที่ยอมรับนะ แล้วย้อนกลับ เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์นะ เวลาท่านเทศนาว่าการ ท่านพูดประจำว่า ถ้าประพฤติปฏิบัติไปวันหนึ่งจะต้องเข้าไปถึงจุดที่ท่านบอกไว้ แล้วจะซึ่งใจท่านมาก แต่ในปัจจุบันนี้มันเหมือนมิด ขวากับคำเลย มันตรงข้ามๆ “เอ๊ะ! ทำไมเป็นอย่างนั้นๆ” นี่กิเลสมันร้ายอย่างนั้นนะ ร้ายมาก มันขัดแย้ง ถ้าเป็นกิเลสหายๆ นะ มันจะปิดกั้นอย่างนี้เลย

แต่ถ้ามีการวิปัสสนาไปมันปล่อยวางๆ จนถึงที่สุดมันขาดนะ ถ้าสิ่งที่ขาด อะไรขาดไป? สังโยชน์ขาดไป แต่สิ่งต่างๆ มันเป็นปกติ ร่างกายกับจิตใจนี้เป็นอันเดิมนี่แหละ แต่ขณะที่สังโยชน์ขาดออกไป จิตนี้ออกไปเป็นธรรมาธิปไตย ธรรมาธิปไตยเพราะอะไร เพราะสังโยชน์ที่มันร้อยรัดไว้มันเป็นอวิชชา

สิ่งที่เป็นกิเลสธิปไตยนี้มันอยู่ในหัวใจตลอดไป อธิปไตยเวลาจิตสงบเข้าไป มันจะสงบเข้าไป เหมือนกับพระเทวทัต เหมือนกับพวกฤาษีชีไพร เหาะเหินเดินฟ้านี้มันเป็นกิเลสธิปไตย ถึงจะเจอธิปไตยก็เป็นกิเลสล้วนๆอยู่ได้พญามาร

แต่ถ้าปัญญาหรือคั่นแยกแยะๆๆ ไปนี้ เวลามันปล่อยวางขนาดไหน เราก็ทำต่อเนื่องไปด้วยการอยู่กับครูบาอาจารย์ ให้ครูบาอาจารย์คอยประคองไว้ เพื่อจะไม่ให้เราออกนอกหล่นนอกทางไปปล่อยหนหนึ่งทำหนหนึ่งแล้วถือว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เดียวมันก็เสื่อมหมดเพราะมันอยู่ในใต้ของกฎอนิจจัง สัพเพ ธมมา อนตฺตา สภาวะธรรมทั้งหลายนี้เป็นอนัตตาทั้งหมด เกิดดับๆ ทั้งหมด

เว้นไว้แต่อกุปปธรรม เว้นไว้แต่สิ่งที่มรรคญาณมันสมควร มันขณะที่ทำสมุจเฉทปหาน จิตนี้ขาดออกไป นี่กิเลส สังโยชน์ขาดออกไป กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แยกออกจากกันสิ่งที่แยกออกจากกัน สิ่งนี้เป็นอกุปปะที่จะกลับไปเป็นอีกอย่างเดิมไม่ได้ สิ่งที่จะกลับไปเป็นอย่างเดิมอีกไม่ได้ สิ่งนี้เป็นธรรมาธิปไตยจากใจส่วนหนึ่ง แต่กิเลสอย่างละเอียดมันยังมีอยู่ในหัวใจนะ

ถ้าเป็นอย่างนี้ ขณะจิตที่พลิก ขณะจิตที่มันเปลี่ยนไป จากปุถุชนเป็นกัลยาณปุถุชนขนาดไหน กัลยาณปุถุชนมันยังเสื่อมได้ ศรัทธา อจลศรัทธา ศรัทธาเรานี้คลอนแคลนไม่แน่นอน เปลี่ยนแปลงไป นี้อารมณ์ชั่ววูบ ความคิดไปนี้เป็นศรัทธา แต่เป็นอจลศรัทธาตั้งแต่กัลยาณปุถุชนเพราะอะไร

เพราะมันเห็นรูป รส กลิ่น เสียง กัลยาณปุถุชนทำความสงบของใจบ่อยๆ ครั้งเข้า บ่อยๆ ครั้งเข้า ความบ่อยครั้งเข้ามีความชำนาญ เหมือนนักกีฬาที่ฝึกฝนจนมีความชำนาญ จับสิ่งกีฬาที่เล่นกีฬาสิ่งใด จับส่วนประกอบนั้นจะจับได้ จะทำได้ทันที ขณะที่ว่าหลับตาลืมตาจะทำได้คล่องแคล่วมาก เห็นไหม นี่ก็เหมือนกัน ความเห็น รูป รส กลิ่น เสียง บ่วงของมาร เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้ของมารกับจิตนี้ จิตนี้อาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องสืบต่อ

รูป รส กลิ่น เสียง เท่ากับ ตา หู จมูก ลิ้น กาย สิ่งนี้สืบต่อกัน แล้วขณะใช้ความสงบบ่อยครั้งเข้า เห็นความปล่อยวาง เห็นความขาดไป สิ่งทีปล่อยวางจนรูป รส กลิ่น เสียง ขาดออกไปจากใจ นี่กัลยาณปุถุชน นี่เป็นอจลศรัทธา พอเป็นอจลศรัทธานี้ควบคุมจิตได้ง่ายขึ้น สิ่งที่ยั่งยืนมันก็เข้าไปวิปัสสนาได้เป็นโศคาปัตติมรรค ถ้าโศคาปัตติมรรคใช้ปัญญาบ่อยครั้งเข้าเป็นโศคาปัตติผล เห็นไหม นี่ขณะจิตมันเป็นไปสภาวะแบบนั้น

แต่ผู้ปฏิบัติเหมือนนักกีฬา นักกีฬาเราเล่นในสนามนี้เราไม่รู้หรือว่าเรามีความผิดพลาดอย่างไร แต่ถ้าเราถ่ายวิดีโอไว้แล้วเรามาดูทีหลัง เราจะรู้ว่าเราผิดพลาดอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน ถ้าขณะที่เราใช้ปัญญาอยู่ เราใคร่ครวญอยู่ สิ่งนี้เราจะไม่เข้าใจ เราจะไม่เห็นความผิดพลาดเลย เราเล่นกีฬาขนาดนี้ ทำไมเรายังไม่ได้คะแนน ทำไมเรายังไม่ชนะ ทำไม...นี่ค้นหาข้อผิดพลาดนะ ถ้ากิเลสซ่อนกิเลสนี้จะทำให้กิเลส...

นักกีฬาถ้ามีโค้ชมาช่วยกัน มาช่วยกันปรึกษา ช่วยกันคิด สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับนักกีฬา เพราะอะไร เพราะมันเป็นวัตถุ มันเป็นการแข่งขัน มันเป็นการผิดพลาดของกลุ่มต่อผู้ต่างๆ มันมีได้ แต่ถ้าเป็นกิเลสนะ สิ่งที่เคยใจ สิ่งที่แก่นกิเลส สิ่งที่เหนียวแน่นในกิเลสในหัวใจ สิ่งนี้ร้ายกาจมาก เพราะกิเลสเป็นเรา เราเป็นกิเลส ปัญญาเป็นเรา เราเป็นปัญญา สิ่งต่างๆ เป็นเราไปหมดเลย ถ้าเป็นเราทำอะไรไม่ได้เลย

แต่ถ้าเราปล่อยวางเป็นอริปไตย เป็นความสงบขึ้นมา มันไม่เป็นเราอยู่ชั่วคราว ปัญญาเกิดขึ้นมาเป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาจากหัวใจ อันนี้มันจะวิปัสสนาไปบ่อยครั้งเข้า มันปล่อยวางๆ จนถึงที่สุด ถึงที่สุดนี้มันต้องสมุจเฉทปหานขาดออกไป เห็นใหม่ ขณะจิตสำคัญมาก สำคัญเพราะมันเปลี่ยนแปลง ความเปลี่ยนแปลงไปจากปุถุชนเป็นอริยบุคคลขึ้นมา อริยบุคคล เห็นใหม่ จิตที่เป็นอริยบุคคล

จิตที่เกิดตายเกิดตายตลอดไป นี่ในวิญญูที่เวียนไป ผลของวิญญูที่เราเกิดกันนี้เป็นผลของวิญญู เราต้องสร้างบุญกุศลขึ้นมามันถึงได้มาประสบมาพบเห็นกัน สิ่งที่มาประสบมาพบเห็นมันก็มีบวกมีลบ บวก คือสิ่งที่มาพบเห็นกันแล้วจะสร้างสมบุญญูธิการกัน ไปเพื่อสร้างคุณงามความดีลบ เกิดมาพบกันแล้วเกิดมาทำลายกัน มาทำมาบาดหมางกัน สิ่งบาดหมาง

แต่ถ้ามันเป็นผลของวิญญู ถ้าจิตนี้เป็นธรรมขึ้นมา อย่างพระอรหันต์ที่เป็นครูบาอาจารย์ของเรา ท่านจะไม่เห็นสิ่งนี้มากกระทบกระเทือนใจได้หรือ ถ้ามันกระทบกระเทือนใจได้มันก็ไม่ใช่พระอรหันต์สิ ถ้าเป็นพระอรหันต์ขึ้นมามันจะกระทบกระเทือนได้อย่างไร แต่ผลของวิญญูก็มี เห็นใหม่ คูตี คูอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเจอพระเทวทัตเลย เจอญาติทำสงครามกันแย่งน้ำกัน ไปแบ่ง ไปห้ามญาติ นี่ผลของวิญญูเขามี

เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราเข้าใจตามสภาพทั้งหมด บริษัทนี้ทำอะไรจนถึงที่สุด จนบริษัทนี้ไม่มีที่จะเก็บแล้ว บริษัทสิ้นเหลือ นี่สิ่งนั้นมันเป็นเรื่องของที่ว่าปล่อยวางทั้งหมด มันไม่

ต้องสิ่งใด เห็นไหม นี้อธิปไตยนี้เหนือโลก สิ่งเหนือโลกเกิดมาจากไหน? เกิดมาจากที่เราศรัทธาของเราขึ้นมา

ถ้าเป็นธรรมาธิปไตยมันจะเข้าใจถึงสิ่งเกิดขึ้นมาจากจิตใจ สิ่งที่เป็นตัวจิต สิ่งที้อาการของจิต แต่เดิมในการประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา นี้อธิปไตย โต้แย้ง เรียกร้องสิ่งต่างๆ เป็นความเสมอภาค ต้องมีความเสมอภาค ต้องมีภราดรภาพ ต้องมีความเสมอกันทั้งหมด เห็นไหม นี่เป็นการเรียกร้องทั้งหมดเลย

แต่ในการประพฤติปฏิบัติถึงที่สุดที่สูงสุดในธรรมาธิปไตยนะ สิ่งนี้เข้ากันไม่ได้ ต่างอันต่างจริง ทั้งๆ ที่เป็นนามธรรมนะ กาย เวทนา จิต ธรรม สิ่งนี้เป็นอริยสัจ เป็นสติปัญญา ๔ แล้วอริยสัจ วิปัสสนาไป

กายเป็นกาย จิตเป็นจิต เวลามันแยกออกจากกัน ทุกข์มันแยกออกจากกัน สิ่งนี้มันเป็นจิตที่ว่าหมุนไปในวัฏฏะนี้ แต่ก็มีขอบเขตของมัน จนถึงที่สุดแล้วจิตนี้จะไม่หมุนในวัฏฏะนี้ วัฏฏะเป็นวัฏฏะไป จิตนี้แยกออกไปเป็นวิวัฏฏะ วิวัฏฏะพ้นออกไป เห็นไหม นี่ธรรมาธิปไตยสำคัญมาก ธรรมาธิปไตยเกิดจากที่เราเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของเรา เราต้องเชื่อมั่นในครูบาอาจารย์ของเรา นะ ถ้าเราไม่เชื่อมั่นเพราะอะไร

เพราะสิ่งที่ว่าเวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก ถ้าประพฤติปฏิบัติไปถึงที่นั่นเพราะอะไร เพราะครูบาอาจารย์ของเรา “ต้องเป็นอย่างนั้น! ต้องเป็นอย่างนั้น!” ถ้าเป็นทางโลกนะ อย่างเช่นกีฬา มันมีวิวัฒนาการของมันไปนะ โค้ชสมัยก่อน โค้ชสมัยนี้ยังต่างกันเลย แต่ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มี แม้แต่ในภัทรรูป สมณโคดม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเราตรัสรู้ธรรม พระศรีอริยเมตไตรยก็จะตรัสรู้ธรรมอย่างนี้ ธรรมอันนี้ อริยสัจอย่างนี้

อริยสัจไม่ใช่สัจจะโลกๆ นะ อริยสัจมันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดอริยบุคคล อริยบุคคลทำให้จิตดวงนี้...แล้วอริยบุคคลอยู่ที่ไหน? มันอยู่ที่จิต ไม่ได้อยู่ที่ร่างกายหรือ กุติ ดูพระอรหันต์สมัยพุทธกาล เป็นค่อมก็มี เตี้ยก็มี องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่อู้อู! บุรุษ ๓๒ ประการจะสวยงามมาก พระนันทะจะมีร่างกายสุดยอดเยี่ยม เพราะอะไร เพราะบุญกุศลต่างกัน แต่ความเสมอภาคเหมือน พระอรหันต์เหมือนกัน

สิ่งที่เหมือนกันเพราะว่าเรื่องของนามธรรม เรื่องของจิต นี่ธรรมาธิปไตยเสมอกัน ธรรมาธิปไตยแล้วสมบัติจากธรรม เราเกิดมาพบพุทธศาสนา ศาสนานี้สอนเข้ามาที่เรื่องของหัวใจ ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วครูบาอาจารย์ของเราค้นคว้ามา ค้นคว้าโดยการประพฤติปฏิบัติมาจากใจดวงหนึ่งส่งต่อใจดวงหนึ่ง

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นค้นคว้ามาเพื่อเป็นผู้นำมา เป็นผู้มีบุญค้นคว้าขึ้นมา แล้วส่งต่อจาก ครูบาอาจารย์ของเราเป็นชั้นเป็นตอนขึ้นมา เป็นชั้นเป็นตอนนะ เพราะผู้รู้กับผู้รู้ถึงจะรู้กัน...ผู้ไม่รู้ ไปพูดกับผู้รู้มันน่าอาย เพราะเราเปิดออกไปเป็นสิ่งที่ไม่รู้ เป็นอวิชชาทั้งหมดเลย แล้วเราไปเปิด ต่อไปด้วยความไม่รู้ไง

แต่ถ้าเป็นผู้รู้ละ สิ่งใด คุณติ ดูอย่างที่คุณชานาญการ เราทำงานสิ่งใด แคเขาสบตาที่รู้เลยว่าอัน นี้ผิดหรือถูก สิ่งที่เป็นธรรม ถูกต้อง เพราะอะไร เพราะมันถูกต้องก็คือถูกต้อง ถ้ามันเป็นความ ผิดพลาด แต่ผู้ที่ไม่รู้มันบอกความผิดพลาดนั้นเป็นความถูกต้อง สิ่งที่มีความผิดพลาดทำความ ผิดพลาด ความเลวร้าย มันไม่เป็นความถูกต้อง...นี่สิ่งนี้มันเป็นกิเลส สิ่งที่เป็นกิเลส แต่กิเลสมันซ่อน กิเลสไง

กิเลสว่า “ถ้าเราจำธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา เราพูดตามพระไตรปิฎก สิ่งนั้นต้องเป็นความถูกต้อง”...พ่นออกไปจากปาก ปากที่มีอวิชชา สิ่งที่มีอวิชชาพ่นออกไป นี่เป็น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงอยู่ จริงเพราะขณะที่ออกไปจากปากเท่านั้นเอง แต่ ความที่เป็นอวิชชาในหัวใจ ความที่มักใหญ่ใฝ่สูง ความที่จะทำลายคนอื่นในหัวใจ

สิ่งที่ทำลายในหัวใจนั้นมันเป็นกิเลสทั้งนั้นนะ แต่ขณะที่ปากพ่นออกไปข้างนอกนี่มันเป็น ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันถึงเป็นอริปไตยของศาสนาพุทธ มันเป็นอริปไตย ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เหมือนเราภู่นี้ยืมสินมาทำธุรกิจของเรา เราภู่นี้ยืมสินมา เราภู่นี้มา เรายังต้องเสียดอกเบี้ยเลย นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นชาวพุทธไง เราทำบุญกุศลมันก็เป็นบุญนะ ทำบุญคือบุญ ทำบาปคือบาป

แต่ขณะนี้กล่าวคู่ คู่เอาๆ นี่มันเป็นบาป แม้แต่ภิกษุ เวลาคู่พุทธพจน์ ถ้าภิกษุสวด ๓ ครั้ง ถ้า ไม่เปลี่ยนทิวทัศน์ะ เป็นอาบัติสังฆาทิเสส นี่วินัยก็บังคับไว้ เพราะอะไร เพราะไปกล่าวคู่ มันไม่เป็น ความจริง

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาละ ไม่ต้องกล่าวเขาก็จริง จริงเพราะอะไร จริงเพราะมันเป็นกิริยา
 คุณี น้ำอยู่ที่ไหนน้ำก็เป็นประโยชน์ต่อทุกสิ่งที่มีชีวิต ไฟ ไฟจะมีประโยชน์ต่อเมื่อเราใช้ประกอบ
 อาหาร แต่ถ้ามันเผาบ้านเรือน ไฟมันก็เป็นโทษ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เป็นความจริงในใจของครูบา
 อาจารย์ ขณะเคลื่อนไหวออกไปมันเป็นความจริง เพราะมันเป็นความร่มเย็นเป็นสุข

เพราะใจดวงนั้นไม่เย็น มันจะสงบได้อย่างไร ระวังได้อย่างไร ถ้าใจดวงนั้นระงับร่มเย็น
 แต่น้ำ คุณีเวลามันเป็นมันมีมากมีน้อยมันก็เสียงดังเสียงเบาเป็นธรรมดา นี่ก็จรดนิสสัย ถ้าจรดนิสสัย
 การเทียบเคียง น้ำก็คือน้ำ เวลาออกมาแล้วมันก็เป็นไป ธรรมก็คือธรรม สิ่งที่เป็นธรรมมันก็จะเข้า
 กันกับสิ่งที่เป็นธรรม มันถึงว่า ถ้าเป็นธรรมาธิปไตยมันเกิดได้จากจิตของเรา เพราะเราสิ่งที่มีชีวิต
 เห็นไหม ภาชนะที่จะใส่ธรรม

เวลาทางวิชาการ เดียวนี้เข้าคอมพิวเตอร์แล้วนะ เมื่อก่อนต้องพิมพ์เป็นหนังสือ ถ้าเป็น
 เอกสาร สิ่งนี้เป็นความถูกต้อง แต่ขณะที่เป็นธรรมาธิปไตย ธรรมาธิปไตยไม่เป็นธรรม สิ่งที่เป็น
 ธรรมนี้ภาชนะที่จะใส่มันได้คือความรู้สึกใจ คือใจ ใจเท่านั้นจะเป็นภาชนะใส่ธรรมขององค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

สิ่งต่างๆ ที่จดเป็นสถิตินั้นนั่นเป็นกิริยา คือเทคนิคเท่านั้น เป็นเทคนิคนะ แต่ผลของมันคือ
 ใจที่รับรู้ ไม่ใช่เทคนิควิธีการ มันเป็นทฤษฎี มันเป็นวิธีการที่จะเข้าไปหาความรู้สึกอันนั้น มัน
 ไม่ใช่ธรรมหรือ มันเป็นกิริยาของธรรม เป็นวิธีการของธรรม แต่เราไปติดที่วิธีการกัน แล้วก็ไป
 โต้แย้งที่วิธีการกัน แล้วก็ทำลายกัน

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติมาแล้วจะไม่โต้แย้งสิ่งใดๆ เลย เพราะสิ่งใดๆ ถ้า
 มันเป็นสัมมา มันเป็นความถูกต้อง มันจะเข้าไปหา มันจะทวนกระแส แล้วมันจะเข้าไปถึงตัวใจ
 แล้วตัวใจเป็นตัวสัมผัสนั้น ถ้าผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเข้าไปเป็นธรรมนี้มันจะ อ้อ! อ้อ! อ้อ! ตลอดไป
 เพราะมันจะเข้าไปทำลายสิ่งที่เป็นความลึกลับสงสัย เข้าไปทำสิ่งที่ เป็นกิเลสในหัวใจ

ถ้ากิเลสในหัวใจขาดออก ขาดออก ขาดออก เห็นไหม นี่มรรค ๔ ผล ๔ โสดาบัน โสดา
 ปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค ผล โสดาปัตติผล สกิทาคามีผล
 อนาคามีผล แล้วผลกับมรรค แล้วสิ่งต่างๆ หยิบละเอียดต่างกันอย่างไร

แล้วเวลาจะสอนนี่เหมือนโค้ชเลย โค้ชเวลาสอนลูกศิษย์ เห็นไหม ลูกศิษย์มาใหม่ ลูกศิษย์เริ่มต้นตั้งแต่ประพฤติปฏิบัติจะบอกแนะวิธีการ การบริหารร่างกาย การฟิตร่างกายขึ้นมาเพื่อสมควรกับกีฬาชนิดใด แล้วการเริ่มต้น เห็นไหม การออกกำลังกาย เทคนิคควรจะเริ่มต้นจากตรงไหน

เห็นไหม โสดาปัตติผล สกิทาคามิผล อนาคามิผล อรหัตตผล นี่ความหนักความละเอียดของใจที่จะรับสภาวะแบบใด นี่โค้ชเป็นจะทำให้ให้นักกีฬานั้นได้เหรียญ ได้ชัยชนะ นี่ก็เหมือนกัน ครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติมาจะเห็นการกระทำของจิต จิตต้องเริ่มต้นจากโสดาปัตติผล สกิทาคามิผล อนาคามิผล แล้วถ้าออกเป็นผลออกมาจนถึงจุดสูงสุดแล้ว นักกีฬาพอเขาได้ชัยชนะ เขาได้ความชำนาญของเขา เขาก็ไปเป็นโค้ชได้ เขาก็หวังเป็นวิชาชีพของเขาได้ นั่นก็เป็นเรื่องของโลก

ถ้าเรื่องของธรรม เราก็วิปัสสนาเข้ามา แล้วมันจะเป็นของเรา เป็นธรรมาธิปไตย เอวัง